

Patriarhii României Nicodim Munteanu (1864-1948) și Iustin Moisescu (1910-1986)

DIN SUMAR:

- Noi hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ....(p. 2)
- Centenarul Consistoriului și al revistei eparhiale la Cluj – **DARIUS ECHIM**.....(p. 2)
- Mărturia Centurionului – **ALEXANDRU NEMOIANU**.....(p. 3)
- Jurnal (1995) – **DR. NICOLETA PĂLIMARU**.....(p. 3)
- Comemorarea a 75 de ani de la un octombrie însângerat – **MARIA HOLBURĂ**.....(pp. 4-5)
- Omul bun le vede pe toate bune – **ARHIM. BENEDICT (VESA)**.....(p. 5)
- Centenarul Operei Naționale Române din Cluj – **PROF. UNIV. DR. MIRCEA GELU BUTA**.....(p. 6)
- Comemorarea Părintelui Gavril Relea – **DR. VASILE ROJNEAC**.....(p. 7)
- Experițe didactice. Sufletel de copil în căutarea lui Dumnezeu (p.8)

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Doi dintre cei cinci patriarhi adormiți ai României, comemorați anul acesta

Le lângă faptul că Sfântul Sinod a dedicat acest an omagierii satului românesc, preoților, învățătorilor, primarilor gospodari, l-a dedicat și comemorării Patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu. Toți patriarhii noștri au fost mari, dar, în ce privește implicarea cărturărească, cei doi au fost deosebiți.

Patriarhul Nicodim Munteanu s-a născut la 6 decembrie 1864, în satul Pipirig din Județul Neamț. După ce a urmat școala din sat s-a dus ca bursier la Seminarul „Veniamin Constachi” din Iași. A încheiat Seminarul ca șef de promoție, iar apoi a urmat cursurile Academiei de Teologie din Kiev, în 1895 obținând diploma de „magistru”.

Întorcându-se acasă, intrând în monahism, din Nicolae devine Nicodim, iar Mitropolitul Iosif Naniescu l-a numit predicator al catedralei din Iași. După hirotonie este hirotesit arhimandrit și devine vicar al Sfintei Mitropolii, demnitate pe care o ocupă până la moartea Sfântului Ierarh Iosif Naniescu, în anul 1902.

Ajunge apoi, pe vremea episcopului Pimen Georgescu, vicar al Episcopiei Dunării de Jos, apoi director al Seminarului din Galați. Când Pimen Georgescu este ales mitropolit al Moldovei și Sucevei revine la Iași, este hirotonit arhieru cu titlul de „Bacăuanul”. Este o vreme vicar la Iași iar apoi devine episcop al Hușilor, în anul 1912.

În 1924 se retrage la Mănăstirea Neamț, dăruindu-se slujbelor bisericești, activităților cărturărești și implicării gospodărești, redobândind pentru Mănăstirea Neamț multe din proprietățile pierdute prin exproprierea de la 1864.

În ianuarie 1935, după trecerea la cele veșnice a Mitropolitului Pimen Georgescu, ajunge Mitropolit al Moldovei, iar din 1939, când trece în eternitate Patriarhul Miron, devine Patriarhul României. Anii lui de patriarhat au fost grei, situația din țară fiind tulbură, cu adânci transformări sociale, iar pe 27 noiembrie 1948 pleacă la Domnul.

E greu de rezumat activitatea cărturărească a Patriarhului Nicodim, traducând multă literatură duhovnicească din spațiul rus și nu numai, dar în atenția sa specială a fost Sfânta Scriptură. Văzând că graiul textului sfânt nu mai este în conformitate cu graiul de astăzi, a tălmăcit din nou atât Noul Testament, cât și 22 din cărțile Vechiului Testament, toate apărute în Biblia din anul 1944. Părintele Dumitru Fecioru, pe bună dreptate, subliniază faptul că Patriarhul Nicodim Munteanu „a primit cu căldură și cu înțelegere tot gândul de bine al Institutului Biblic. A încurajat, a sfătuit, a îndrumat planurile de activitate ale acestuia. Dacă astăzi Institutul Biblic este o putere creatoare de cultură și de difuzare a ei, aceasta nu se datorează altcuiva decât înaltului ierarh și marii lui înțelepciuni”¹.

Am însălat doar câteva rânduri referitoare la acest mare Patriarh. Publicul larg știe puține lucruri referitoare la el și la activitatea lui. Eu însumi, iubitor de Biserică și credincios practicant, prin anii 1970 eram student la construcții în București. Mergeam des la Catedrala Patriarhală, mă opream cu pioșenie lângă mormintele Patriarhilor Miron și Nicodim, dar tot ceea ce am scris acum nu știam.

Iar celălalt mare patriarh comemorat anul acesta este Iustin Moisescu. Pe bună dreptate volumul omagial ieșit în anul acesta se intitulează „Patriarhul Iustin Moisescu, un stâlp neclintit în vremuri potrivnice”. S-a opus cu putere mutării Patriarhiei la Mănăstirea Văcărești. Foarte bine îl caracterizează Părintele Patriarh Daniel: „Părintele Patriarh Iustin rămâne în memoria noastră ca fiind un om echilibrat, un teolog erudit și un păstor înțelept, prin fidelitatea sa față de tradiția ortodoxă, patristică, prin temeinica sa pregătire academică, prin sobrietatea sa în relațiile umane, însă și prin bunătatea și dărnicia sa părintească, exprimate adesea discret, dar eficient”².

L-am întâlnit o singură dată. Era în anul 1983. Pe vremea aceea eram preot în Turda și am dat examen de admitere la doctorat la Teologie în București. Când s-au afișat rezultatele nu figuram pe lista celor admiși. După ce s-a împrăștiat lumea, foarte discret, Domnul Academician Emilian Popescu, care ne examinase la greacă, s-a apropiat de mine și mi-a zis: „Părinte, nu mă lasă conștiința să nu-ți spun, trebuia să intri după notele ce le-ai avut, dar a venit porunca de la securitate să nu intri”.

M-am prezentat apoi la Părintele Patriarh Iustin. M-a primit cu multă bunăvoință, cu prestanță, cu față tristă, cu sobrietate și m-a ascultat atent. Îl vedeam că suferă, dar n-a zis nimic. M-a privit cu compasiune și m-a binecuvântat. Am plecat de la el liniștit. Am mai dat examen și anii următori până am intrat. Am început doctoratul cu Părintele Petre David și l-am continuat cu Părintele Dumitru Popescu, cu care mi-am susținut și teza.

¹ Patriarhul Nicodim Munteanu, *Un mărturisitor al Luminii în vremuri întunecate*, Basilica, București, 2019, p. 86.

² Patriarhul Iustin Moisescu, *Un stâlp neclintit în vremuri potrivnice*, Basilica, București, 2019, p. 8.

În anul 1986 Părintele Patriarh Iustin a plecat la Domnul. Avea 76 de ani, se născuse pe 5 martie 1910, în satul Căndești, județul Argeș. Rămăsese orfan de război, urmează cursurile orfanilor de război din Câmpulung-Muscel. Patriarhul Miron Cristea îl trimite în 1930 la studii la Atena, apoi la Strasbourg. Doctoratul și l-a susținut la Atena, în 1937, cu teza: *Evagrie din Pont. Viața, scrierile și învățătura*, premiată de Academia de Științe din Atena.

În 1956 va deveni Mitropolitul Ardealului, în 1957 Mitropolitul Moldovei și Sucevei, iar din 1977 Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Multe sunt realizările sale edilitare, dar, pe plan teologic și cultural, nu putem uita marea colecție patristică intitulată *Părinți și Scriitori Bisericești* (PSB), proiectată în 90 de volume.

A reprezentat Biserica Ortodoxă Română și pe plan internațional și panortodox fiind ales membru în conducerea Consiliului Mondial al Bisericilor și a Conferinței Bisericilor Europene. E greu de rezumat într-un articol toate realizările lui, dar una n-o putem uita: tipărirea Sfintei Scripturi.

Cei doi Patriarhi, Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu, oameni de cultură teologică, au păstrat în vremuri dificile. Lor le datorăm enorm de mult. Ei ne sunt pildă de erudiție, de răbdare și de mărturisire, de aceea închei cu spusele Sfântului Apostol Pavel: „*Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința*” (Evr 13, 7).

Comunicat

Noi hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

În ziua de 28 octombrie 2019, în Sala Sinodală din Reședința Patriarhală, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a avut loc ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în cadrul căreia au fost luate mai multe hotărâri, între care menționăm:

1. Declararea anului 2021, în Patriarhia Română, ca „Anul omagial al pastorației românilor din afara României” și „Anul comemorativ al celor adormiți în Domnul; valoarea liturgică și culturală a cimitirelor”, precum și aprobarea programului cadru teologic-educational, cultural și mediatic.

2. Au fost aprobate mai multe texte liturgice: completarea Slujbei Sf. Mare Mc. Chiriachi (7 iulie); Acatistul Sf. Mc. Nicandru și Marcian (8 iunie); Slujba și Acatistul Sf. Mc. din Dobrogea: Macrobie, Gordian, Ilie, Zotic, Lucian și Valerian (13 septembrie) și Slujba și Acatistul Mc. Chiril, Chindeu și Tasie din Axiopolis (26 aprilie), precum și includerea acestor texte în cărțile de cult ale Bisericii Ortodoxe Române.

3. S-a luat act de propunerea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Ardealului de canonizare a părintelui Arsenie Boca și de documentația înaintată în acest sens.

A fost aprobată transmiterea acestei propuneri Subcomisiei sinodale pentru canonizarea sfinților români. Această comisie va invita specialiști din diferite domenii de competență să redacteze referate privind canonizarea părintelui Arsenie Boca din perspectiva expertizei lor teologice, de pictură bisericească și de disciplină monahală.

De asemenea, vor fi evaluate și referate ale cercetătorilor istorici permanenți desemnați de mitropolii să cerceteze documentele CNSAS pentru a prezenta activitatea părintelui Arsenie Boca în perioada 1945-1989.

Până la luarea unei decizii finale, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe recomandă clericilor și credincioșilor – indiferent dacă susțin canonizarea sau se opun acesteia – să aștepte cu rugăciune și răbdare rezultatul final al subcomisiei sinodale, evitând atât idealizarea excesivă a persoanei părintelui Arsenie Boca, cât și denigrarea lui.

Canonizarea sfinților fiind un proces anevoios, nu se face în pripă sau sub emoții de moment, mai ales când este vorba despre persoane trecute de curând la Domnul, iar mărturiile prezente despre acestea sunt contradictorii.

4. În perspectiva alegerilor prezidențiale din anul 2019 și a celor locale și parlamentare din anul 2020, au fost reafirmate principiile enunțate în mai multe rânduri de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe cu privire la responsabilitatea clericilor pentru păstrarea neutralității politice în perioada electorală.

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

Centenarul Consistoriului și al revistei eparhiale la Cluj

Darius Echim

În secol de la înființarea Consistoriului ortodox și al revistei eparhiale la Cluj a fost marcat printr-un eveniment festiv la Muzeul Mitropoliei Clujului, joi seara, 10 octombrie 2019, de la ora 19:00, în prezența ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a Preasfințitului Părinte Petroniu, a numeroși clujeni, teologi, oameni de cultură, elevi seminariști și studenți.

Printre instituțiile românești de referință, care au fost înființate în Metropola Transilvaniei după Marea Unire din anul 1918, se află, la loc de frunte, alături de Universitate, Operă sau Colegiile românești, și Consistoriul Ortodox din Cluj, care a avut ca „organ de presă” revista eparhială intitulată la început *Foaia Bisericească*. Consistoriul și-a început activitatea în toamna anului 1919, svându-l ca președinte pe părintele Nicolae Ivan, episcopul de mai târziu. Înființarea Consistoriului clujean a dat substanță actului istoric de la Alba Iulia și a contribuit esențial la consolidarea conștiinței românești în Cluj, iar pe fundamentul acestuia a fost rectorită, doi ani mai târziu, în 1921, Episcopia Vadului, Feleacului și Clujului.

După o perioadă (1919-1921) intensă de organizare a pregătirilor necesare înființării și funcționării noii Dieceze de la Cluj, prin Legea adoptată la București în 22 iunie este aprobată înființarea Episcopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, cu sediul în Cluj, ea intrând în vigoare abia prin publicarea ei în Monitorul Oficial la data de 18 iulie 1921 (Cf. Decretului Regal nr. 3235 / 1921). În 15 / 28 septembrie 1921 este ales primul episcop al Clujului, Arhimandritul Nicolae Ivan, hirotot arhieru la Sibiu în 8 – 21 noiembrie și instalat ca Episcop la Cluj în data de 6 / 19 decembrie 1919, în singura biserică ortodoxă din Cluj, cea „din Deal”, unde fusese instalat înainte, la data de 29 iunie (pe stil vechi) 1811, Vasile Moga ca episcop al tuturor românilor ortodocși din Transilvania. Între anii 1921-1932, bisericuța de pe „Bisericii Ortodoxe” a avut și rolul unei catedrale episcopale (Florea Mureșanu, „Biserica din Deal” sau vechea biserică ortodoxă română din Kolozsvar-Cluj, 1942).

Comemorarea festivă de la Muzeu

În deschiderea evenimentului, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, le-a adresat celor prezenți un cuvânt duhovnicesc, vorbindu-le despre personalitatea Episcopului Nicolae Ivan, „reîntemeietorul Eparhiei Clujului, născut în satul tradițional transilvan și devenit părintele Metropolei Transilvaniei”.

Totodată, Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, a vorbit despre importanța evenimentelor din istoria modernă a României, care au însemnat „pași foarte mari pentru Biserica Ortodoxă”.

De asemenea, au fost prezentate principalele repere istorice ale organizării Consistoriului clujean și ale Revistei Renașterea, care împlinște un secol de la prima apariție. Astfel, au luat cuvântul: prof. univ. dr. Ioan Bolovan,

Scurtă istorie a Consistoriului

Așa se face că asesorul (adică consilierul) arhiepiscopesc de la Sibiu, Nicolae Ivan, mai apoi protosinghel și arhimandrit, readucând în atenție mai vechea intenție a sfântului Șaguna, propune întemeierea Episcopiei Clujului în Ședința Consistoriului Arhidiecezan din 3 / 16 februarie de la Sibiu, ocazie cu care îndeamnă la demararea procedurilor de solicitare a recunoașterii acestei noi structuri de către Consiliul Dirigent care conducea provizoriu (a funcționat între 2 decembrie 1908, la Alba Iulia, și 10 aprilie 1920, la Cluj) organizarea instituțională din acel timp Transilvania, până la definitivarea unificării legislative și instituționale cu structurile centrale de la București.

Sinodul Arhidiecezan din Sibiu a dezbătut propunerile de înființare a episcopiei Clujului în ședința din 17 / 30 aprilie 1919, prilej cu care a fost selectată o Comisie însărcinată cu pregătirea lucrărilor pentru alegerea unui Consistoriu pentru viitoarea Eparhie de la Cluj. Președinte al acestei comisii a fost numit Nicolae Ivan, iar în componența ei de 11 membri se numărau și șase deputați „clujeni”, Teodor Herman, Vasile Duma, Valer Moldovan, Vasile Almășan, Gavril Buzura și Pavel Roșca. În întâlnirea Comisiei din 19 iunie / 2 iulie, de la Cluj s-au luat măsuri în vederea înființării Episcopiei Clujului, iar un Raport al dezbaterilor din cadrul Comisiei a fost înaintat Sinodului arhidiecezan de la Sibiu.

În 7 / 20 iulie 1919 a avut loc Ședința extraordinară a Sinodului Arhidiecezan de la Sibiu care a hotărât: alegerea Consistoriului format din 27 de membri, clerici și mireni, coordonat de cel de la Sibiu, avându-l ca președinte pe Nicolae Ivan; începerea activității președintelui noului Consistoriu de la 1 octombrie 1919; întinderea jurisdicției noului Consistoriu, care includea 12 Tracte (protopopiate): Abrud, Alba Iulia, Bistrița, Chioar, Câmpeni, Cluj, Dej, Lupșa, Reghin, Târgu Mureș, Turda și Unguraș (toate documentele legate de înființarea Consistoriului pot fi consultate în „organul de presă” al acestuia, *Foaia Bisericească*, Cluj, numerele 1 și 2-3, din octombrie și decembrie 1919).

membru corespondent al Academiei Române și prorector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, pr. dr. Florin-Cătălin Ghiț, redactor-șef al Revistei Renașterea, și dr. Andreea Dăncilă-Ineoan de la Centrul de Studiere a Populației din cadrul Universității Babeș-Bolyai.

În cadrul serii, alături de actorul Ruslan Bârlea, de la Teatrul Național din Cluj-Napoca, care a lecturat o suită de șapte texte care vorbesc despre parcursul istoric al Consistoriului clujean, au susținut un recital vocal-simfonic: soprana Irina Săndulescu Bălan, mezzosporana Iulia Merca, tenorul Ioan Alexandru Mocian și basul Petru Burcă, toți de la Opera Națională Română din Cluj-Napoca, acompaniați la pian de Bianca Murariu, de la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca. Programul muzical a cuprins lucrări de: Joseph Haydn, W.A. Mozart, Ludwig van Beethoven, Robert Schumann și Karl Jenkins.

Moderatorul evenimentului a fost părintele Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

„Această seară este construită ca o călătorie în istoria de un secol a instituției, de la momentul fondator, odată cu venirea Episcopului Nicolae Ivan, punctând principalele evenimente precum: pelerinajul simbolic la mormântul lui Ștefan cel Mare, la Putna în toamna anului 1922, sfințirea Catedralei în anul 1933 și ecurile ei, venirea Episcopului Nicolae Colan, pilda de smerenie a Arhiepiscopului Teofil Herineanu, chemarea „Bătrânului oștean” (Arhiepiscopul Bartolomeu Anania), în anul 1993, înființarea Mitropoliei Clujului, în 2006, și venirea, mai apoi, a Înaltpreasfințitului Andrei”, conform celor afirmate de pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al eparhiei.

La Muzeul Mitropoliei, aflat la demisolul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, lunar au loc evenimente culturale, în cadrul „Serilor culturale ale muzeului”, organizate de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Tableta lunii

„Sodoma”

Alexandru Nemoianu

(Statele Unite)

Sodoma și Gomorra sunt orașe-cetăți menționate în Vechiul Testament (în Cartea Facerii), în Noul Testament, dar și în Coran. Conform scrierilor pomenite, regatele Sodoma și Gomora formau o alianță, împreună cu orașele-cetăți Admah, Zeboim și Bela. Aceste cinci orașe erau cunoscute drept „orașele din câmpie” și erau așezate lângă Iordan, în regiunea sudică a Canaanului. Această câmpie era asemuită, datorită așezării și fertilității sale, cu „Grădina Edenului”. Judecata divină a pustii Sodoma, Gomora și două orașe-cetăți vecine cu foc de pucioasă. Sodoma și Gomora au devenit sinonime cu păcatul comis fără pocăință și căderea lor a devenit exemplu de pedeapsă divină pentru atari păcate fără pocăință. În istorie Sodoma și Gomora au devenit denumirea metaforică a inversiunii sexuale (a homosexualității) și a comportamentului sexual împotriva naturii.

În cartea Facerii este relatată istoria distrugerii Sodomei și Gomorei. Trei „oameni”, pe care comentarii i-au identificat Sfânta Treime, s-au arătat lui Avraam și s-au sfătuit cu el la stejarul din Mamvri. Ei îi spun lui Avraam că, din cauza păcatelor comise, Sodoma și Gomora vor fi distruse. În răspunsul său, Avraam întreabă dacă, la caz că vor fi aflați acolo cincizeci de „drepti”, cetățile vor fi cruțate. Mai apoi Avraam coboară rugămintea lui la un număr de 45, 40, 30 la 20 și finalmente la 10 drepti. Iar Domnul încuviințează de fiecare dată. În urma acestei arătări către Avraam, în Sodoma sunt trimiși doi Îngeri ca să cerceteze starea cetății, și ei sunt găzduiți de către Lot, un nepot al lui Avraam.

Iar în continuare cartea Facerii relatează cele ce au urmat: „Dar mai înainte de a Se culca Ei, sodomienii, locuitorii cetății Sodoma, tot poporul din toate marginile, de la tânăr până la bătrân, au înconjurat casa, și au chemat afară pe Lot și au zis către el: «Unde sunt Oamenii, Care au intrat să măie la tine? Scoate-I că să-I cunoaștem!»». Și a ieșit Lot la ei dinaintea ușii și, închizând ușa după dânsul, a zis către ei: «Nu, frații mei, să nu faceți niciun rău. Am eu două fete, care n-au cunoscut încă bărbat; mai degrabă vi le scot pe acelea, să faceți cu ele ce veți vrea, numai Oamenilor aceloră să nu le faceți nimic, de vreme ce au intrat Ei sub acoperișul casei mele!». Iar ei au zis către el: «Pleacă de aici! Ești un venetic și acum faci pe judecătorul? Mai rău decât Acelora îți vom face!» Și repezindu-se spre Lot, se apropiară să spargă ușa” (Fac 19, 4-9).

În primul rând trebuie reținut că prin „a cunoaște” se înțelegea a avea relații sexuale. Dar în continuare ni se spune că Lot a oferit sodomeilor pe ficele sale, dar a fost refuzat cu batjocură, și păcătoșii au căutat să năvălească în casa lui. Cei doi Îngeri îl salvează pe Lot, iar pe năvălitori îi lovesc cu orbire. În același timp Ei îi spun lui Lot că, negăsind nici măcar zece „drepti” în cetate, o vor distruge. Aceiași Îngeri îi spun lui Lot să iasă din cetate cu toți cei ai lui și să nu privească înapoi. Imediat după ieșirea lui Lot din cetate, ea este lovită cu foc și pucioasă. Împinsă de curiozitate, ne-

vasta lui Lot privește înapoi și îndată se preface în stâlp de sare.

Ceea ce s-a întâmplat cetăților Sodoma și Gomora este un avertisment pentru eternitate. Cei care le urmează calea și modul de viață, vor avea un sfârșit similar. Ne putem întreba de ce.

Câteva lucruri trebuie reamintite. Pentru a se deosebi de păcătoși, celor drepti li s-au dat anumite îndrumări divine pe care trebuiau să le respecte. În privința comportamentului moral era considerată o mare spurcăciune împreunarea dintre doi bărbați sau între două femei. De fapt, peste puțină vreme, această interdicție a păcatului inversiunii sexuale a fost codificată în „legea iudaică: „Dacă un bărbat se va culca cu un alt bărbat, la fel cum se culcă cu o femeie, amândoi au săvârșit o urâciune; să fie nimiciți și să se facă ispășire cu propriul lor sânge” (Leviticul 20, 13-15).

Despre cât de severă era „legea” în această privință, se poate discuta. Dar un lucru este cert, un asemenea comportament era considerat păcat și abominație. Să ne aducem aminte că „păcat” înseamnă „întoarcere” deci, în acest caz, era întoarcere de la calea divină. Dar dincolo de asta - și din acest motiv a fost și distrusă Sodoma - era atitudinea față de păcat.

sesc de dreptate pe cel drept!” (Isaia 5, 20-23).

Ca toate cele prezentate în Scriptură „cazul” Sodoma și Gomora înfățișează o situație istorică reală, care a avut loc, dar el reprezintă un avertisment pentru cei care ar urma aceeași cale. Iar noi, astăzi, suntem cei care ne confruntăm cu o asemenea situație.

Trăim azi o timpuri amenințătoare. Este o perioadă de criză și, ca întotdeauna, criza este spirituală; este consecința slujirii exclusive a nevoilor materiale, a slujirii lui Mamona. Este încălcarea unui îndemn esențial, „Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și neprihănirea Lui, și toate aceste lucruri vi se vor da pe deasupra” (Matei 6, 33). Este o vreme în care așezările din veac sunt distruse sistematic. Căci globalismul sodomit asta și înseamnă: încercarea de a subordona întreaga planetă sistemului globalisto-sodomit. Anumite entități globaliste caută să încâtușeze întreaga planetă, nu vizează diminuarea actualelor inegalități economice obscene, ci urmăresc să așeze un sistem de supraveghere la nivel planetar și să distrugă orice urmă de suveranitate națională, să distrugă Neamurile, Credința, Familia. Există purtători de cuvânt ai acestei abominații care nici nu mai ascund acest lucru. Așa se

face că un „director” al postului de radio american „Radio Liberty” pentru Rusia a declarat deschis că, „familia este o aberație care trebuie eliminată”. În acest context trebuie înțeles scopul actualei isterii a sodomizării, scopul „paradelor mândriei” (Pride Parade). Acestea nu au nimic de a face cu nefericiții sodomiți, pe care trebuie să îi compătimim și în relație cu care mereu ar trebui să ținem minte că Biserica condamnă păcatul și caută să salveze pe păcătoși, ei sunt folosiți, sunt vârful de lance al „imbecililor utili”. Efectul promovării sodomiei este unul singur: promovarea unei culturi care este împotriva lui Dumnezeu. Legalizarea universală

a sodomiei, mai exact a „familiei” sodomite, va îngădui declanșarea „criminalizării”, sub orice formă, și a Bisericii. Legalizat de către stat, „cuplul” sodomit ar putea cere „căsătoria” în Biserică, însă în caz de refuz, Biserica va fi condamnată ca încălcând „legile”. Iar cu aceasta persecuția deschisă contra creștinilor poate începe. Să nu ne amăgim. Aceste lucruri se întâmplă în țări din Apusul Europei, în Europa „libertinajului”. În România toate formațiunile politice au capitulat în față entităților globalist-sodomite și nu fac decât să își supraliciteze slugărnicia. În aceste împrejurări este obligația morală a fiecărui om cinstit să facă un minimal act de opoziție, să încerce să fie un „drept”.

Nu trebuie să ne lăsăm intimidați și înfricoșați de vorbele goale despre „intoleranță, fanatism etc.”. Acestea nu sunt altceva decât insulte gratuite și încercări de intimidare. Trebuie să fim deplin conștienți că aceste insulte sunt aruncate de către cei care promovează deliberat răul, cei care sunt participanți la rău, căci solidaritate există doar între cei care stau de partea a ceea ce este drept și adevărat. Pentru cei care promovează păcatul sodomiei și globalismul sodomit demonic, va fi numai „întunericul din afară”.

Asupra unui lucru însă să nu ne facem nici o iluzie: în condiții de libertate, sistemul globalisto sodomit demonic va caută să își impună programul prin orice mijloace și cu violență extremă. Dar asta să nu ne înspăimânte; violența va fi semn că fiara globalistă este rănită, și rănită de moarte. Nu trebuie să ne fie frică. Iar mai departe să ne încredem în mila lui Dumnezeu și în bunul simț al Neamului Românesc.

Cei trei oaspeți dumnezeiești ai lui Avraam, Mozaic din anul 551, Basilica S. Vitale din Ravenna, Italia.

La Sodoma nu comiterea păcatului a determinat mânia divină, ci atitudinea față de păcat. Căci la Sodoma acest păcat era considerat starea firească, normală, și comportamentul normal era considerat aberație. De aceea sodomiei îi spun lui Lot: „faci pe judecătorul?”. Era acolo o „cultură” care era împotriva rânduielilor divine și firești. Era o societate care era alcătuită împotriva lui Dumnezeu. De fapt era o societate demonică! Acest lucru a fost explicat limpede de către Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Romani: „Și au schimbat slava lui Dumnezeu Celui nescricăcios cu asemănarea chipului omului celui stricăcios și al păsărilor și al celor cu patru picioare și al târâtoarelor. De aceea Dumnezeu i-a dat necurăției, după poftelile inimilor lor, că să-și pângărească trupurile lor între ei, ca unii care au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună și s-au închinat și au slujit făpturii, în locul Făcătorului, Care este binecuvântat în veci, amin! Pentru aceea, Dumnezeu i-a dat unor patimi de ocară, căci și femeile lor au schimbat fireasca rânduială cu cea împotriva firii” (Rm 1, 23-26).

În Sodoma este deci vorba de o opțiune demonică, o voită inversare a înțelesurilor, o alegere contrară stării reale. Este aici în întregime prezent un *modus operandi* demonic: parazitismul, impostura, parodia. Ni se înfățișează cele vestite de către Proorocul Isaia: „Vai de cei ce zic răului bine și binelui rău; care numesc lumina întuneric și întunericul lumina; care socotesc amarul dulce și dulcele amar! Vai de cei care sunt înțelepți în ochii lor și pricepuți după gândurile lor! Vai de cei viteji la băut vin și meșteri la făcut băuturi îmbătătoare! Vai de cei ce dau dreptate celui nelegiuit pentru mită și lip-

Comemorarea a 75 de ani de la un octombrie însângerat

Maria Holbură

S-au împlinit, la 10 octombrie 2019, 75 de ani de când Bârgăul, la răscrucea dintre război și pace, a pierdut șase dintre fiii lui de valoare, cel de-al șaptelea, părintele Augustin Pop, fiind salvat de la moarte prin grija Ceilui de Sus.

Pomenirea lor din acest an, la Prundul Bârgăului, a fost amplificată printr-o ceremonie militară, desfășurată pe traseul supliciuului. Militarii au defilat, cu fanfara, din apropierea fostei temnițe temporare, până la troița ridicată în memoria celor căzuți chiar pe locul împușcării lor.

Acolo, în prezența unui numeros public (copii, vârstnici, urmași ai celor căzuți, militari), Părintele Protopop Alexandru Vidican, împreună cu Preotul militar Ovidiu Halasi din Garnizoana Prundul Bârgăului, cu cei doi preoți din localitate, Părintele Vasile Turcu și Părintele Cristian Dolha, a oficiat un parastas pentru cei împușcați, la ora 14.30.

La ceremonia militară au participat: General-maior Ovidiu Virgil Pop, Comandantul diviziei a IV-a Infanterie "Gemina" din Cluj Napoca; colonel Ioan-Marian Cristurean, Comandantul Brigăzii 81 mecanizată "General Grigore Bălan" Bistrița; locotenent colonel Ștefan Bara, comandantul Batalionului de artilerie de la Prundul Bârgăului; oficialități militare și civile din Bistrița în frunte cu Prefectul Județului Bistrița Năsăud, Ovidiu Frenț, cu Administratorul județului și cei doi Subprefecți; militarii din Batalionul de artilerie din Prundul Bârgăului; Fanfara militară a Garnizoanei din Bistrița; ofițeri în rezervă; funcționari de la Arhivele Naționale Bistrița.

La ora 17.00, la Biserica din Mijloceni Bârgăului unde preotul Augustin Pop a slujit ca paroh 47 de ani, în prezența unui număr mare de credincioși, s-a desfășurat Comemorarea anuală.

Părintele Protopop Alexandru Vidican ne-a onorat, ca întotdeauna, cu prezența. I-au fost alături Părintele Mihai Moldovan din Mijloceni, Preotul militar Ovidiu Halasi din Garnizoana Prund, părintele Gabriel Pugna din Suseni și tânărul preot, fiu al satului, Nicolae Mănărcă, din Protopopiatul Beclean. După parastasul de 75 de ani a urmat un Simpozion și tradiționalul „praznic” cu vin, suc, plăcintă și cozonac.

Să reamintim, în câteva cuvinte, reperele acelor vieți curmate mișește.

În seara zilei de marți, 10 octombrie 1944, din beciul restaurantului Vrăsmaș, la adăpostul întunericului și al ploii reci de toamnă au fost scoși, unul câte unul, cei șapte români întemnițați, împușcați fără vreo sentință de condamnare și aruncați într-o groapă comună, un fost tranșeu săpat în coasta dealului, sub Troița de acum.

Mai întâi a fost luat Preotul Augustin Pop din Mijloceni. L-au împușcat, a căzut, dar n-a murit. Glonțul a intrat pe sub urechea dreaptă și a ieșit pe sub ochiul stâng, lângă nas, fără sa-i lezeze organele vitale. Crezând că e decedat, călăii i-au luat verigheta, ceasul și banii, l-au aruncat în groapă și au plecat sa aducă alt deținut. Părintele s-a ridicat, a ieșit din "mormânt" și s-a îndreptat, prin grădini, în direcția muntelui Heniu.

Cu ajutor divin și eforturi supraomenești a ajuns la casa familiei Cifor Vlad unde mama acestuia, Anisia și soția lui, Florica, însărcinată, l-au îngrijit cum au știut și l-au ascuns, peste noapte, în șură și ieslea vitelor, apoi în podul casei. A auzit toate împușcăturile cu care au fost lichidați ceilalți șase.

Călăii n-au renunțat și au început razii la casele din jur. Au spus că leagă pe "popa" cu sârmă ghimpată, toarnă benzină pe el și-i dau foc pentru că a fugit.

Dumnezeu nu i-a lăsat să-l găsească nici sa-i pedepsească pe cei care l-au salvat, binecuvântată să le fie amintirea în veci. Nu vom ști niciodată în ce ordine au fost împușcați

ceilalți șase.

Pavel Costea, născut în 1872 în satul Galeș, comuna Săliște, județul Sibiu, fiu de țaran oier. S-a căsătorit în 1880 cu Ana Bucur cu care a avut 10 copii. Au rămas în viață doar 4. S-a stabilit la Prund unde si-a deschis o prăvălie sătească.

Gheorghe Popandron, un țaran înstărit din Bistrița Bârgăului, casier comunal, născut în 1882, a participat la Primul Război Mondial. A căzut prizonier în Rusia de unde s-a întors acasă târziu. S-a căsătorit cu Antonia Pop cu care a avut 6 copii. La data împușcării, 3 copii erau minori.

Leon Vlad, născut în 1894 la Prund, a învățat de mic meseria de zidar. S-a căsătorit cu Gafta Axente cu care a avut 7 copii. Au supraviețuit doar 5. De mai multe ori a fost arestat și torturat.

Simion Rogină, muncitor forestier, născut în Bistrița Bârgăului în 1896, s-a căsătorit cu Lucreția Pintican și au avut 6 copii. Poseda în satul natal o prăvălioară. Arestat de patru ori, a fost schingiuit de fiecare dată, venind acasă de nerecunoscut.

Vasile Rațiu, născut în Tiha Bârgăului în 1903, a fost trimis de preotul satului la Budapesta să învețe meseria de croitor pe care a practicat-o la Prund. În 1925 a revenit în țară și-a satisfăcut stagiul militar și s-a căsătorit cu Sabina Dablea. În 1942, în urma unui denunț, a fost arestat și condamnat la doi ani și jumătate pe care i-a executat tot la Budapesta. Reîntors din detenție a fost arestat, din nou și executat împreună cu ceilalți. Au rămas orfani 6 copii dintre care cel mai mic s-a născut după moartea lui.

Lucreția Tanca era o tânără de 25 de ani, frumoasă și invidiată, din Prund. Părinții ei naturali, Gheorghe și Lucreția Tanca mai aveau 3 fete și 2 feciori. A fost înfiată de la 2 ani de Costin și Teodora Vrăsmaș care nu aveau copii. Se bănuiește că a fost ultima împușcată după ce-a fost batjocorită. Există și suspiciunea că ar fi fost îngropată de vie. Ocupanții vremelnici se grăbeau pentru că trupele sovietice intraseră în Pasul Tihuța și riscau să fie ajunși din urmă. (Informații din cartea Dr. Teodor V. Filip, *Educația crimei*, Ed. Nova Didactica, Bistrița, 2008).

Preotul Augustin Pop a dezvăluit, a doua zi, crima, familiile și-au luat morții și i-au îngropat creștinește, în cimitir. Împreună cu autoritățile și locuitorii, martor și mărturisitor al masacrului, "vindecă prin minune Dumnezeiască", a avut inițiativa ridicării unei Troițe, pe locul supliciuului. Aceasta a fost ridicată în 1945, construită sub conducerea unui Comitet al Plășii Bârgău – președinte Ion Vlad, prim-pretor și secretar învățătorul Matei Albu. A fost sculptată de Carp Hoșbotă din Dorna Căndreni, ajutat de Ion Rus din Mureșeni, foști elevi ai Școlii

de Arte și Meserii Prundul Bârgăului. Costurile au fost suportate din donații, o mare parte provenite din veniturile obținute de Corul pe 4 voci din Mijloceni după concertele susținute în satele învecinate, pregătite și dirijate de același preot supraviețuitor. Există și documente în acest sens.

Inscripția de pe Troiță este următoarea: „Așezatu-s-a acest semn al credinței strămoșești întru pomenirea jertfei muceinicilor căzuți sub lovitura nedreaptă a armatelor hortyste în noaptea de 10/11 octombrie 1944”.

Pe o placă de marmură sunt scrise numele victimelor. Sfințirea monumentului a avut loc, exact la un an, în 10 octombrie 1945, adunând o mare mulțime de participanți din toate satele bârgăuane care doreau sa-l întâlnească pe Preotul, scos de Bunul Dumnezeu "din groapa pieirii". O participantă, nonagenară acum, mi-a povestit cum plângea toată asistența, ascultând predica impresionantă pe care a rostit-o cu acel prilej. Răspunsurile la Slujba de sfințire a Troiței și la Parastasul de un an au fost date de Corul din Mijloceni sub bagheta Părintelui supraviețuitor.

Tânăra coristă, pe atunci, Nazarica Cojoc, a recitat o poezie intitulată „Martirii din Bârgău”, compusă de ea, inspirată de cele trăite personal în anii ocupației maghiare, aducând un omagiu sincer celor căzuți și o rază de speranță pentru viitor: „Aicea e altarul, / Tributul românesc / Aicea este jertfa / Și sângele frățesc. // Aici e amintirea / Neamului de fii / Și lacrimi și durere multă / De părinți și de soții // Că aici, șapte români de frunte, / În vremuri de vitregă urgie, / Fost-au mișește împușcați / Și-ngropați aici, sub glie. // În închisoarea-ntunecoasă / Așteptau cu zor să vie, / Țara, patria să-i scape: / Scumpa noastră Românie... // Dus-au, unul câte unul, / În taina nopții, la-mpușcare / Și apoi, aruncați în groapă / Și astupați fără cruce... // În primul rând, a fost preotul / Augustin Pop, împușcat: / Au vrut să-i amuțească gura / Cu care s-a rugat și-a binecuvântat. // Dar Hristos și Maica Precurată / Și Îngerul cel sfânt / N-au lăsat vlăstar de rugă / Fără vreme în mormânt. // Când glonțul fulgeră prin cap / Și căzu în nesimțire, / Din mormânt l-au ridicat / Cu marea, sfântă ocrotire... // Urmase apoi Pavel Costea / Comerciant cinstit și harnic, / Suflet nobil de român / Cu dragoste de Neam și pașnic. // Apoi, Geoghe Pop-Andron / Bun român și gospodar / Care multe, multe a-mpărțit / Săracilor în dar... // Leon Vlad. Era zidarul, / Ce-a trăit urmând dreptatea / Cu nădejde, cu iubire / Așteptând doar libertatea... // Vasile Rațiu, croitor, / Soț cinstit și harnic tată, / Iubind Neamul și moșia / Și legea de străbuni lăsată. // Simion Rogină, român / Crescut în murmur de isvoare / Cântă, visându-și țara, / Doina pe ogoare... // Urmă apoi Lucreția Tanca. / Frumoasă, tânără femeie... // Și astfel, jertfa, martirajul / Cu ea se și încheie. // N-avea cine-i plânge-atunci / Căci totul s-a lucrat în șoapte / Singur creul i-a jelit, / Lăcrimînd în ceas de noapte... // Î-au plâns nemângâiați doar mâine / Copiii, soțiile iubite / Vecini și frați și sorioare / Și mame-nărunțite. // Când fost-au dezgropați cei șase / Și-nșiruiți lângă tranșeu / I-au plâns Bârgău-n șir de sate / Atunci, și azi și tot mereu. // Îi plânge codru-nțins de brad, / Și apa-n dulce șopot, / Și Ardealul pe coline / Și mângăiosul glas de clopot. // Dar plânsul, nu ajunge / Pentru a lor cinstire;

/ Vom vesti în patru unghiuri / Acum, fără de oprire... / Că aici au căzut jertfă / În timp de grea urgie, / Șapte frați din rândul nostru / Șapte români de omenie. // ... // Noi astăzi vă aducem flori / Și lacrimi frățești, / V-așternem file omagiale, / Și gânduri sfinte românești... // Vă ridicăm troiță sfântă / În semn de scumpe amintiri, / Și ne-nchinăm în fața ei / Și-n fața voastră, scumpi «Martiri». // Dormiți, de-acum, eroii țării, / Și lin vă fie somnul / Căci noi aici și voi în ceruri / Fi-vom mângâiați de Domnul... // Iar codrii verzi de brad, / Și Tara Românească, / Pe-a voastre oseminte, / De-a pururi înflorească!!!”.

Am reluat această poezie ca un arc peste timp întrucât predica nu ni s-a păstrat, a rămas vie doar în amintirea participanților și a urmașilor lor.

În 1946, 18 iulie, fratele Preotesei Rafila Pop, Dr. Ionel Bârsan, notar pe atunci, ulterior deținut politic sub comuniști, apoi preot, poet nepublicat încă, a dedicat acestei tragedii, două poeme. Primul, cu titlul „10

octombrie 1944": „Într-o noapte sângeroasă / Când ardea sinistru zarea / Clocotea pe-aceia ura / Râscolită ca și marea. // Spăimântați de-așa furtună, / Oamenii fugiră toți... / Bubuia năprasnic tunul / Și cânta ca după morți. // Trei călăi atunci cules-au / Șapte victime rebele, / Oameni pacinici, buni ca pâinea, / I-au închis după zăbrele. / Rând pe rând apoi i-au scos, // Osândiți, fără vreo vină, / I-au adus aici la groapă / Pe ntunec și prin tină, // Ce-au simțit cei șapte atunci? / Dumnezeu din ceruri spună, / Că el singur dă răsplată, Și măriri și cunună. // El a vrut ca din cei șapte / Unul să se mântuiască, // Crima să nu se ascundă, / Lumi'ntregi s'o povestească. // Dibuit-au criminalii / Toată noaptea să-l găsească, / Dar dreptatea cea divină / E dreptate împărătească. // Și-a scăpat ca prin minune, / Mărturisitor, martir, / Cu puterea răvășită / Atâmată de un fir. // Mare-i Doamne-a Ta putere, / Mare, fără de hotar, / Dă nădejde și credință, / Victimelor pe Calvar. // Dă-le, Doamne, celor șase / Ce-au sosit în fața Ta, / Fericirea celor drepti / Azi și mâni, de-a pururi" (18 iulie 1946, Mijlocenii Bârgăului).

Al doilea poem este intitulat „Șapte martiri, 10 octombrie 1944": „Noaptea și-a lăsat aripa, grea de umbre și mistere, / Parc'ar vrea să pună zid între stele și pământ, / Cerul azi sa nu privească: crima pregătind mormânt / Victimelor, cari așteaptă resemnate, vai de ele. // N-au făcut pe lume rău; binele l-au ortăcit. / Într'o vreme'n care ura aprindea cu limbi de foc / Pragu'lumi'nsăimântate, lume fără de noroc, / Ei țineau la biruința lui Iisus cel răstignit. // Iată, trei călăi, pe cale, cu un preot. Ce

Om bun le vede pe toate bune

Arhim. Benedict Vesa

fântul Vasile cel Mare în faimoasa sa „Omie către tineri” pune față în față două metodologii hermeneutice, două lecturi ale realității, două căi de cunoaștere, sub chipul albinei și a muștei. Avem de-a face, pe de o parte, cu o perspectivă optimistă, pozitivă și creativă – descrisă de albina care zboară și se așază în locuri curate, pline de culoare și înmiresmate, iar, pe de altă parte, cu o perspectivă pesimistă, negativistă și, pe alocuri, distructivă – redată de mișcarea muștei, în locuri mizere, pământii-subterane, pline de mirosul și paloarea morții. Cu toate acestea vorbim despre aceeași realitate pe care o numim lume. Care dintre cele două abordări să fie cea autentică? Sau sunt ele stări succesive? Omul, în căutare de o viziune cât mai realistă asupra lumii, pendulează între răspunsuri contradictorii. Cei care sunt negativisti se numesc pe ei înșiși „realiști”, iar pe ceilalți, „idealiști”, iar cei optimiști se socotesc îndreptățiti să fie așa, dar se izolează în conștiința lor, în uimire față de tainele lumii care li se deschid generos.

Nu este vorba aici doar de un simplu simț estetic, ci, socotesc, de unul poetic-spiritual, care îl însoțește și-l exprimă pe omul duhovnicesc. Pentru el totul este lumină, culoare, mireasmă și mister. Poezia devine „metodologie” de cunoaștere a sensurilor ascunse ale creației pe modelul „toate erau (sunt) bune foarte” (Facere 1, 31). În această logică, „mens Christi”, omul bun „se încapățânează” la nesfârșit să vadă lucrurile bune și frumoase, într-o lectură „filocalică”, pentru că ce stă în inima sa aceea vede/ proiectează și în afară. Un astfel de om se făurește după modelul „Idiotului” lui Dostoievski, „un memento Christi”, care se repetă în măsura în care se plasează pe urmele lui Hristos, omul deplin, în mijlocul unei monotone serii umane. Este chipul omului „bun ca pâinea”, „cavaler neînțeles pe câmpul de luptă”, potrivit expresiei lui Valeriu Cristea¹ și care nu poate înțelege cum cineva nu poate fi fericit, îngenunchiat în rugă și-n uimire în mijlocul lumii lui Dumnezeu frumoase și iubitoare: „Știți, nu înțeleg cum poate cineva să treacă pe lângă un copac și să nu fie fericit că-l vede? Să stea de vorbă cu un om și să nu fie fericit că-l iubește?... Uitați-vă la copiii, priviți aurora – acest dar al Celui de Sus, priviți iarba cum crește, priviți ochii care vă admiră și vă iubesc... Treceți prin fata noastră și iertați-ne fericirea”². Este exprimat aici chipul omului de o bunătate genuină care iubește și co-pătimizește cu întreaga lume, iubirea și compătimirea devenind și mijlocul „realist” prin care cunoaște lumea și o descrie în consecință.

Această atitudine față de lume este și semnul limpede care îl „deconspiră” pe omul duhovnicesc ca atare, dar care, după modelul lui Hristos, îi și provoacă pe ceilalți, dintre cei ce nu-l intuiesc și nu pot accepta o astfel de poziționare. Bunătatea și dragostea devin impediment, motiv de scandal și neînțelegere împietrită pentru cei care sunt străini de această stare. Se întâmplă un paradox (anticipând starea de după moarte) – dragostea față de lumea lui Dumnezeu a unora, cu cât crește, cu atât mai mult irită și îi incită pe cei care nu sunt obișnuiți cu ea și nu o pot primi. Răspunsul lui Hristos la acuza unora în fața unei judecăți de acest gen, depășind „dreptatea” omenească, devine diagnostic pentru o astfel de atitudine: „Au nu mi se cuvine mie să fac ce voiesc cu ale mele? Sau ochiul tău este rău, pentru că eu sunt bun?” (Matei 20, 15) De fapt, întreaga Evanghelie este plină de situații și atitudini „scandaloase” și „smintitoare” pe care Hristos le generează sau le dă o orientare specifică. Întreaga sa perspectivă este subordonată scopului pentru care s-a făcut om – „Eu am venit ca oile să aibă viață și s-o aibă din belșug. Eu sunt Păstorul cel Bun” (Ioan 10, 10-11). Hristos deține bunătatea nu ca pe o calitate, ci ea exprimă însăși persoana Sa – El este binele însuși. De aceea și tratamen-

tu pe care îl aplică omului reflectă întru totul această bunătate, revelându-l în caracteristicile sale originare. Hristos nu se dezmente – odată ce „toate erau bune foarte” (Facere 1, 31), lumea și omul se desfășoară între această stare originară și cea care va veni, când le va (re)așeza pe toate la loc. De aici și „investiția” pe care o face cu omul – riscă de la început, chiar și refuzat sau (re)negat, El continuă să-l iubească pe om și să-l însoțească în și spre binele lui veșnic. De aici și reacția adversă. Pentru cei care nu iubesc, iubirea Lui devine sursă de nefericire și abis de tristețe. Însă, Hristos nu se schimbă, iubește incorigibil și investește fără măsură. Punctul maxim al acestei atitudini este crucea, îmbrățișând prin ea lumea întreagă o dată pentru totdeauna, sub chipul iubirii nesfârșite.

Și acum ca și atunci, omul bun este receptat contradictoriu. Prezența sa, de departe, aduce după sine un amestec de atitudini – de la respect la defăimare, de la admirație la dispreț, de la fascinație la izolare, de la prietenie la manipulare. Însă el rămâne același, ceea ce diferă este capacitatea celorlalți de a-l intui. Dinspre cei care îl reperează în firea lui, omul bun este o prezență admirabilă, benefică, generatoare de viață, sursă de inspirație, confirmare în adevărul existenței; însă, pentru cea de-a doua categorie, omul bun nu se ridică la standardele pragmatice ale societății, nu se încadrează criteriilor cantitative uzuale și nu se supune principiilor vizibilității și extrovertirii comerciale specifice. Nu respectă condițiile vremii, nu are simțul prilejului, nu „se descurcă”, și, în consecință, nu servește prea mult societății. Este adevărat, totuși, că nu lipsește o oarecare fascinație față de unul ca acesta, generată de statutul său de a fi altfel, însă aceasta ocupă un loc de nișă. Într-un cuvânt, este asimilat unui perdant sau, cel puțin, a unui „slabist”, pentru că, potrivit condițiilor, un astfel de om nu poate rezista până la capăt. E un simplu idealist nerealist. Lumea e o junglă, trebuie să lupți ca să supraviețuiești, indiferent de mijloace. Doar cei puternici reușesc. Oricum, la un moment dat, un astfel de om va fi îngenunchiat de realitatea dură. Se va transforma într-o victimă, bunătatea sa devenind sursă de vulnerabilitate. Cam așa sună discursul comun al omului pragmatic actual.

Adevărații perdantși, însă, sunt toți ceilalți, care, temporar, se cred puternici, fără să intuiască puterea care vine din „vulnerabilitatea” celui bun. Ei caută să se folosească de bunătatea lui pentru împlinirea scopurilor personale, au impresia că pot convinge, înșela sau câștiga, și se socotesc învingători. Însă, dincolo de aceste „câștiguri” temporare, binele nu-i atinge, nu-i afectează, nu-i schimbă. Rămân aceiași, actori în roluri mediocre, doar figuranții din jurul lor se schimbă sau ei înșiși îi înlocuiesc, ca pe niște haine vechi, folosite, de care se pot lipsi oricând. Prealumescul din ei acoperă scânteia cerescului, dar care se constituie, în cele din urmă, într-un criteriu de judecată finală. Ceea ce rămâne după, aceea îl va defini pe om, pe modelul „omul este ceea ce rămâne după judecată”.

Dincolo de cantitate, care pare să fie criteriu exclusiv în această lume, și întrucâtva, chiar și aparent, pare să susțină biruința celor „descurcări”, rămâne calitatea, care depășește vremelnicul și se însoțește cu eternitatea. Omul bun, care crede și se încrede în bunătatea celorlalți, se naște de sus și se îndreptă spre lumea de sus. Criteriile sale de viață nu se confundă cu cele ale lumii, de aceea, el nu se simte jignit, rănit, doborât sau chiar învins de atitudinile celorlalți. Mai mult, nici nu îi consideră pe unii ca aceștia în categoriile lor: mincinoși, profitori, șmecheri, răuvoitori sau chiar trădători. Ci îi iubește, așa cum sunt, ca la început, fără refuz, fără schimbare, și până la sfârșit, pentru că în inima lui e loc pentru mulți, e loc pentru toți, e tot mai încapătoare, pentru că iubind, „inima lui se lărgește” neconținut (2 Corinteni 6, 13). *Aviz celor care vor un câștig real!*

În această lună a Sfântului Apostol Andrei, ne aducem aminte de oamenii buni, care știu să iubească, fără rezerve, cu răbdare și încredere, așteptând, căutând și sperând, *ca părinți buni ce sunt...* „Iară Sfânt Andrei, / Sub crucea din tei, / Schitul din grindei, / Se ruga mereu, / La bun Dumnezeu”³.

¹ Valeriu Cristea, *Dictionarul personajelor lui Dostoievski*, București, Polirom, 2007, p. 292.

² F. M. Dostoievski, *Idiotul*, Cartea a patra.

³ *Colindul Sfântului Andrei*.

75 DE ANI DE LA ÎMPUȘCAREA CELOR 7 EROI MARTIRI ÎN PRUNDU BÂRGĂULUI 10 OCTOMBRIE 1944

ORA 12:30 Prundu Bârgăului ora 17:00 -BISERICA din Mijlocenii Bârgăului

75 de ani DE LA ÎMPUȘCAREA CELOR 7 EROI MARTIRI ÎN PRUNDU BÂRGĂULUI 10 OCTOMBRIE 1944

„Așezatu-s-a acest semn al credinței strămăsești întru pomenirea jertfei mucenicilor căzuți sub lovitura nedreaptă a armatelor horthyste în noaptea de 10/11 octombrie 1944

75 DE ANI DE LA ÎMPUȘCAREA CELOR 7 EROI MARTIRI ÎN PRUNDU BÂRGĂULUI 10 OCTOMBRIE 1944

TROIȚA RIDICATĂ ÎN 1945 LA CĂPĂȚĂUL GROPII COMUNE

vor oare? / Unde-l duc prin noaptea neagră, ca pe-un criminal de rând / Ori vreau morții să îl vândă repede, cât mai curând, / Să nu prindă vestea limbă, cine, cum și unde moare? // Au ajuns. Un semn și glonțul străbătu cu glas sfiit / Văjăind din deal în deal, ca o limbă de metal. / Preotul căzut, murea, ca un val răpus de val, / Gata'n sbor să salte vremea, până'n prag de infinit. // Dar acel ce poartă griji și de fulgul de lumină, / Voi viața să-și păstreze'ntâietate, - și-o opri. / Crimei palide și hâde, cu un gest se'mpotrivi, / Și-l salvă, ducându-i pașii pân' la casa c'o bătrână. // Mai trăsniță'n noaptea neagră criminalii, cu-a lor ură / Pe cei șase ce-au rămas să sucumbe răutății, făr'de lege, / Doamne! E pe lumea asta, oare cineva, oricine, să-i deslege, să îi ierte / De păcatul morții crude, viață sfântă când ei fură? // Tu, din tronul vecinicii, dă martirilor ce vrei. / Dă-le scaun de lumină, dă-le pace și'ndurare, / Dă-le aripi sburătoare până'n slăvile cu soare, / C-au purtat pe drumul morții crucea singuri, numai ei” (Mijlocenii Bârgăului, 18 iulie 1946).

La despărțirea definitivă de părintele Augustin Pop, în acel martie înghețat din 1985, a fost citită o poezie pe al cărui autor îl bănuiesc a fi unul dintre Consilieri, decedat și el acum: „Preot adevărat / Ce a condus poporul / La apa cea vie / Cum a lăsat Mântuitorul. // Apostol ce-a vestit pe Domnul / Și sfânta răstignire, / Ducând lupta cea bună / Până la jertfire. // A căutat oaia cea pierdută / Pe cărări în lungi și-n lat / Și niciuna n-a pierit / Din câte i s-au dat. // A cântat sfintele irmoase / În sfânta liturghie / Aducând cerul mai aproape / Și cânt din veșnicie. // Măicuța Precurată / L-a scos din groapa pieirii / Să cânte iar irmoase / În ziua prăznuirii. // Dumnezeu dreptății / Să-i dea răsplătire / Și veșnică pomenire” (8 martie 1985).

Dumnezeu să îi odihnească în curțile Raiului, precum este scris, pe toți cei amintiți în această evocare. În veci pomenirea lor!

Experiențe didactice. Suflețel de copil în căutarea lui Dumnezeu

Sunt aproape trei decenii de când Domnul Hristos a intrat în școală prin intermediul orei de Religie. Trei decenii de realizări frumoase care au înobilat școala românească și educația societății noastre. Profesorii de religie au primit binecuvântarea lui Dumnezeu de a semăna frumusețea divină în sufletele nevinovate ale copiilor, care nu s-au lăsat mai prejos prin evlavia și dragostea lor. Frumusețea orei de religie transpare din răspunsul și atitudinea copiilor față de această disciplină școlară, pe care ei o consideră că nu este din lumea aceasta, dar care are darul de a le arăta cale care duce spre cer.

Psihologii atenționează că părinții permisivi dau naștere unei generații cu devieri comportamentale, mai greu de gestionat. Suntem generația de părinți care lăsăm, încet, încet, frâiele și hăturile conducerii responsabile a familiei, a copiilor noștri? Cedăm cu prea multă ușurință în fața dorințelor propriilor copii? Uneori copiii sunt îndreptățiți pentru ceea ce cer, fără ca aceștia să primească. Așa începe povestea unui suflețel de copil care își dorește de la părinți să-L cunoască pe Dumnezeu, să-L cunoască pe Tatăl din ceruri, însă aceștia nu cedează în fața unei astfel de dorințe.

Am cunoscut-o în urmă cu doi ani, la clasa pregătitoare. Un suflețel de fetiță, blând și plâpând, cu ochișorii negri. O cuminenie întruchipată, plină de zâmbet. Mi-a stat la ore doar primele două săptămâni. În a treia săptămână, învățătoarea mi-a spus că trebuie să o ia din sala de clasă, deoarece părinții nu mai doresc să o lase la orele de religie. O ducea în sala alăturată, o sală de joacă, care era despărțită de sala de clasă printr-o perdea de catifea. Aici fetița stătea singură, iar uneori cu învățătoarea, având la dispoziție cărți sau jucării. Auzindu-mă cum le spuneam colegilor povești din lumea celor de sus, se apropia cu urechea de perdea și acolo stătea până se termina ora. Am surprins-o de multe ori când mergeam după materiale didactice în cealaltă sală. Uneori, când povestea sau lecția era atât de interesantă, simțea nevoie să mă privească, ca "hrana pentru suflet" să-i fie mai deplină. Așa că, trăgea puțin perdeaua, doar cât să-și scoată căpșorul în sala de clasă. Așa mă urmărea mereu. La început îi era teamă că nu am s-o las să-mi asculte poveștile. Dacă a văzut că nu-i fac observații, și-a permis să mă urmărească mereu cu căpșorul într-o sală și cu trupul în altă sală, stând toată ora în picioare. Mi-a cerut să nu o spun părinților că mă urmărește la ore. Așa "a făcut religie" între două lumi, timp de un an de zile.

În următorul an, s-a schimbat sala de clasă. Aici nu mai avea sală de joacă. Așa că părinții i-au cerut învățătoarei ca fiica lor să fie dusă la bibliotecă, pentru a nu auzi nimic de la religie. A stat acolo două-trei săptămâni, în timpul orei de religie, însă i-a cerut permisiunea învățătoarei să o lase în clasă pentru a-și face temele, în ultima bancă. Aici, deși lucra diverse fișe, fiind cu privirea în jos, era extrem de atentă la tot ce îi învățam pe colegii ei. De câte ori făceam consolidarea sau puneam diverse întrebări din lecția de zi, dacă observa că nimeni nu știe, ridica repectuos mâna și răspundea cu lux de amănunte. Aceasta demonstra că dorința ei de asta în sala de clasă, nu era alta decât de a mai afla ceva în plus la religie. De câteori dorea să răspundă, aveam o oarecare ezitare, că trec peste restricția părinților ei, dar încercam să consider că nu greșesc cu nimic, câtă vreme ea era însetată de dorința de a-L cunoaște pe Dumnezeu.

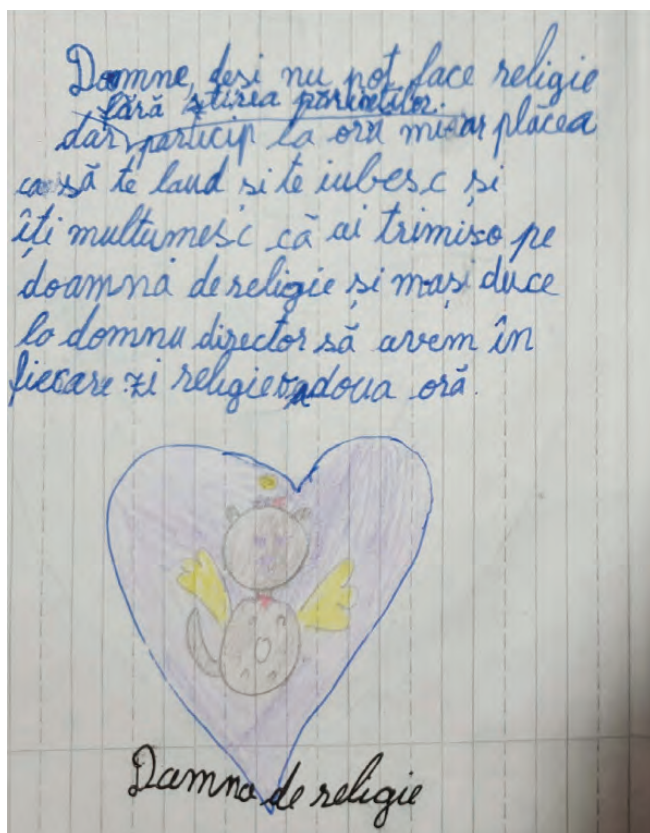
Acum, acest suflețel minunat are opt anișori. Este isteată, foc. Este o minune de copil. Pare a fi fericită, însă, din discuțiile cu ea se poate observa o tristețe care îi marchează viața. Se întreabă mereu de ce părinții ei nu-i îngăduie, ca și celorlalți colegi, să-L cunoască pe Dumnezeu, în mod liber. Nu înțelege ce i-ar putea face Dumnezeu dacă L-ar cunoaște. De multe ori îmi spunea: "Vă rog să nu le spuneți părinților mei că stau la ora de religie. Ei știu că eu stau la bibliotecă. Dar nu pot să stau acolo. Eu vreau să aflul despre Dumnezeu, așa cum și colegii mei află. Vă rog să nu le spuneți că eu răspund la ore. Acesta este secretul nostru. Nici eu nu le voi spune niciodată că rămân la orele de religie". La fiecare oră, încă din timpul

paizei, ea îmi desena pe tablă numai îngerași și inimioare. Mă strângea în brațe de câte ori intram sau ieșeam de la ore. Aceasta este lupta ei de a-L căuta pe Dumnezeu în "catacombele suraterane" ale școlii.

Iată că, dacă unii părinți cedează cu ușurință în fața presiunilor copiilor, pentru diverse capricii, mai sunt și părinți care rezintă și rămân neclintiți în fața implorărilor, până la lacrimi, de a fi lăsați la orele de religie. Acest suflețel de copil se roagă mereu lui Dumnezeu și îngerușului, ca părinții să-i permit să o lase la orele de religie. Ea trece printr-un "martiriu al mărturisirii credinței". Dacă astăzi, unii se leapădă de credință cu atâta ușurință, iată că unii trec prin martiriu ca să nu li se fure dreptul la credință. Pentru astfel de suflete, Dumnezeu mai ține pacea pe pământ și bunăstarea din lume. Așa cum este ea, suflet curat și pur, plin de credință lucrătoare, tot așa mai sunt și ceilalți copii din școală, dar care nu trec prin aceste lupte.

Atitudinea copiilor din clasele primare față de credință este exuberantă. Sunt modele de credință și de iubire. Mă întreb mereu de ce Dumnezeu m-a ales pe mine ca să-L mărturisesc pe El, de ce mi-a oferit atâta bucurie în actul mărturisirii, deși nu merit aceasta. De câte ori intru la ore, în mod special la cei mici, mă simt ca în rai. Nu aș mai vrea să plec de la ei. Își manifestă dragostea de Dumnezeu prin dragostea pe care mi-o poartă. Uneori, venind de la Biserică și fiind miruită, copiii simt mireasma mirului, zicând: "Miroșiți a Dumnezeu: Miroșiți a credință". Numai ei ar putea spune așa ceva, datorită sufletului lor curat. Mă îmbrățișează toți,

îngrămădindu-se ca să mă atingă. Uneori sunt în stare să mă doboare, de atâta dragoste. La fiecare oră primesc scrisori, felicitări și desene de la ei. Scrisorile lor sunt adevărate mărturisiri de credință și atitudini de dragoste față de Dumnezeu și față de religie. În cele ce urmează, redau câteva din exprimările unor copii de clasa a doua: "Eu mi-am dorit să fie mai

mulți oameni ca Dumneata Dumnezeu. Aș vrea să avem mai multe ore de religie, domnule director. Vă rugăm să avem mai multe ore de religie. O iubesc pe religie foarte mult. În fiecare zi religie, în fiecare oră." Un copil aș s-a folosit următoare expresie: "Religia este o formă de viață". Altă exprimare: "Atunci când mergem cu "trenulețul magic", mă simt mângâiată și protejată, dar când sună clopoțelul, simt că nu mai pot ajunge la cer, la Domnul. Doamne, pentru Tine m-aș duce și la domnul director ca să ne ofere mai multe ore de religie." Alt elev: "Doamne, Doamne, uite, eu fac cam multe greșeli și Te admir că poți să controlezi tot și aș vrea să poți să îi însănătoșești pe toți oamenii. Îți mulțumesc că am mamă și tată și Te rog să-i saluți pe bunicii mei din cer!" Altă fetiță: "Doamne, eu simt că aunci când intri cu doamna de religie, parca toată casa se umple de lumină. Eu zic că, deși toate orele sunt importante, ora de religie este cea mai importantă dintre toate." O altă fetiță a scris o felicitare pentru Dumnezeu,

spunând așa: "Tu ești Tatăl lumii și conduci tot Universul. Tu ai creat toată lumea, inclusiv pe mine. Îți mulțumesc pentru că m-ai făcut... Doamna de religie, te iubesc foarte tare. Și pe Dumnezeu îl iubesc foarte, foarte și așa, de 9.000.000 de milioane de infinit de mult" Un alt suflețel nobil a spus așa: "Dumnezeule, cum de faci Tu atâtea lucruri pentru noi, deși nu merităm? Te laud pentru că faci atâtea lucruri. Îți mulțumesc că ne-ai dat mai multe decât putem să îți cerem. Te iubesc!" Un alt băiețel și-a exprimat dragostea de Dumnezeu prin aprecierea ce mi-o poartă, zicând astfel: "Dragă, profesoară de religie! Dumneata ești o întregă planetă. Dumneata ești ca o stea. Pentru mine ești ca un Dumnezeu." Un alt suflețel a scris: "Doamna de religie nu este un simplu om. Seamănă cu Dumnezeu. Este un înger. Este îngerul clasei noastre. Dumnezeu a ascultat de mine și am primit mult. El mi-a dat mai mult decât am cerut". Aș putea să prezint

zeci și zeci de mărturisiri sincere ale acestor îngerași, dar cea care m-a mișcat cel mai profund a fost scrisoarea fetiței care ar dori să facă religie, dar nu poate, pentru că părinții nu sunt de acord. Scrisoarea ei sună așa: "Doamne, deși nu pot face religie, dar fără știrea părinților, particip la oră. Mi-ar plăcea ca să Te laud și să Te iubesc și îți mulțumesc că ai trimis-o pe doamna de religie, și m-aș duce și la domnul director să avem în fiecare zi două ore de religie."

Aceste mărturisiri ale copilașilor căutători de Dumnezeu, s-au materializat și în fapte. Eram în stare să vorbesc cu ei la o măsură foarte înaltă. Nici măcar cu cei mari nu puteam vorbi profundizimile de taină ale lui Dumnezeu și ale vieții, așa cum le vorbesc cu ei. Au sufletele curate, au mintea luminată. Îmi receptează mesajul așa cum îl transmit. Tainele lui Dumnezeu nu necesită explicații, în mintea lor. Sunt pur și simplu acceptate, ca pe ceva firesc. Nu-și pun problema dovezilor, nu simt nevoia de concret. Trăiesc într-o altă lume, decât cea în care noi, adulții, ne mișcăm. Uneori doamnele învățătoare rămân la ore, pentru că le face plăcere. În educația lor, nu au avut parte de ore de religie. Se bucură că se pot relaxa duhovnicește. Sunt impresionate de modul superior în care dialoghez cu ei. Nu-i recunoaște. Parcă sunt alți copii la orele de religie. Parcă ar intra într-o sferă mult mai înaltă. De multe ori, am văzut în ochii lor, lacrimi. Lacrimi de bucurie că acești copii au parte de un început bun în viață. De multe ori îi aude, pe copilașii mai slabi la învățătură, spunând așa: "Nu vreau să cer nimic altceva de la Dumnezeu, decât să mă facă mai bun, mai cuminte, ca să o ascult pe doamna învățătoare, care este "a doua noastră mamă" și pe părinți. Vreau să fiu mai bun." De multe ori, când se încheia ora de religie, copilașii, îngerușii mei, erau triști că domnul portar anunța terminarea orei. Se duceau adesea la portar, ca să-l convingă, măcar atunci când au oră de religie, să nu mai sune clopoțelul, pentru că pe ei nu-i mai lasă să rămână în rai, lângă Dumnezeu, acolo unde reușeam eu să-i ridic (din spusele lor). Uneori, doamna învățătoare i-a surprins că erau în fața secretariatului ca să stea de vorbă cu domnul director pentru a-i cere, măcar o oră de religie în plus. Cu adevărat, îngeri pe pământ, mărturisitori ai credinței, inimi în care Dumnezeu își găsește odihna, luminițe aprinse pentru întunericul acestei lumi. Iată cine sunt cei pentru care Dumnezeu mai revărsa pacea și binecuvântarea peste pământ. Să avem grijă, ca noi părinții și dascălii, să nu le stingem arderea și dorul după cer!

Comemorarea Părintelui Gavril Relea

Dr. Vasile Rojneac

Puminică, 20 octombrie 2019, ora 16:00, în cimitirul Parohiei „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul Mănăştur, Cluj-Napoca, din inițiativa Părintelui Alexandru-Constantin Ciui, protopopul Clujului, a avut loc comemorarea a paisprezece ani de la trecerea la cele veșnice a Părintelui Gavril Relea, ctitorul primei biserici ortodoxe române din cartierul clujean Dâmbul Rotund.

În amintirea Sfinției Sale, părintele protopop, împreună cu membrii consiliului parohial, a organizat cele necesare pentru oficierea slujbei de Parastas la mormântul Părintelui Gavril Relea. La celebrarea serviciului religios au slujit și Pr. Dr. Mihai Pop și Pr. pensionar Crișan Vasile, de față fiind și fiica Părintelui Gavril Relea, Liana Benea, în vârstă de 84 de ani.

Cu acest prilej, părintele protopop a adus mulțumiri fiicei Pr. Gavril Relea pentru prezența sa la acest eveniment comemorativ, asigurând-o totodată că memoria tatălui său va rămâne neștersă din sufletele credincioșilor din Parohia „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” – Dâmbul Rotund.

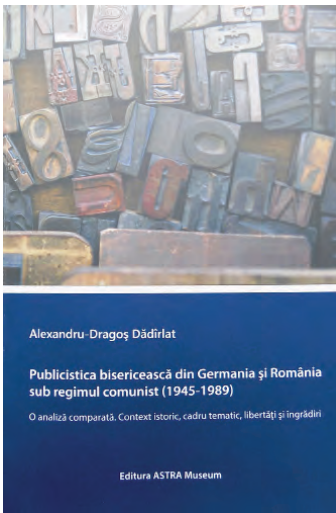

Menționăm faptul că Părintele Gavril Relea a înființat și a păstorit această parohie între anii 1934-1940, desfășurând o bogată activitate pastoral-misionară, culturală și filantropică, dovedindu-se a fi un adevărat slujitor al lui Dumnezeu și al neamului românesc. Vitregiile vieții l-au obligat să traverseze perioada a două regimuri totalitare: horthyst (1940-1944) și comunist (1948-1989), în primul fiind nevoit să părăsească Transilvania de Nord și să se refugieze cu familia la Timișoara, iar în cel de-al doilea să fie arestat și condamnat la 10 ani de închisoare, pentru „uneltire contra ordinii sociale”, din care a executat cinci ani, la Gherla și în lagărele de concentrare din Delta Dunării.

Viața sa pilduitoare, presărată cu multe necazuri și suferințe, ne determină să-l încadrăm în rândul preoților mărțurisitori ai Bisericii Ortodoxe Române.

Dumnezeu să-i facă parte de viața veșnică în ceata aleșilor Săi!

DĂDÎRLAT, ALEXANDRU-DRAGOȘ. *Publicistica bisericească din Germania și România sub regimul comunist (1945-1989). O analiză comparată. Context istoric, cadru tematic, libertăți și îngrădiri*. Sibiu: Editura Astra Museum, 2019. 334 p.

Lucrarea teologului sibian, Alexandru-Dragoș Dădîrlat, intitulată *Publicistica bisericească din Germania și România sub regimul comunist (1945-1989). O analiză comparată. Context istoric, cadru tematic, libertăți și îngrădiri*, și care a fost publicată în anul 2019 la Editura Astra Museum din Sibiu, pe care o putem caracteriza astfel: o cercetare românească lucrată nemțește.

De ce spun acest lucru? Nu neapărat pentru faptul că autorul și-a concentrat atenția și asupra presei din Germania de Est, ci pentru faptul că modul de lucru uzitat de acesta, foarte serios, sobru și sever pe-alocuri, mă duce cu gândul la o singură persoană: Profesorul Teodor M. Popescu (1893-1973). Scormonind printre rafturile prăfuite ale Bibliotecii Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București, în vremea studenției mele, am dat peste nenumărate lucrări de teologie, patrologie și istorie bisericească în diferite limbi, ce poartă semnătura vrednicului de pomenire profesor Teodor M. Popescu. În colțul de sus din dreapta era scris, sub numele acestuia, data și: *Anul I... III*, precum și *student teolog* sau, simplu, *student*. Descoperirea acestor cărți m-a făcut să-l prețuiesc și mai mult pe Profesorul Teodor M. Popescu și totodată biblioteca Facultății care păstrează, încă neștiut de mulți studenți și cercetători, adevărate comori îngropate în „nisipurile” sale care așteaptă să fie dezgropate de cei aleși. M-a uimit în schimb un lucru: o bună parte dintre cărțile care au aparținut cândva acestuia sunt în limba germană, lucru care m-a dus automat cu gândul la metoda sa de cercetare și la rigorismul său științific. Știut este faptul că Profesorul Teodor M. Popescu fusese student al Facultății de Teologie din București, urmată de cursuri la Atena, Leipzig, Paris și Sorbona. Reîntors în țară și-a împrumutat stilul de predare, cu care se obișnuise în calitate de student, văzut în Germania și pe care l-a impus, direct sau indirect, urmașilor săi: studenți, profesori etc.

S-ar putea întreba cineva de ce am făcut această lungă introducere, și ce legătură profesorul Teodor M. Popescu cu subiectul cărții scrise de tânărul teolog Alexandru-Dragoș Dădîrlat?

Pentru un profan, probabil niciuna. Pentru un teolog, mai multe lucruri, firește, păstrând proporțiile, pe care le va înțelege doar studiind lucrarea acestuia cu cartea și creionul în mână.

Mă voi opri asupra câtorva aspecte în ceea ce privește cartea, dar nu înainte de-a spune câteva cuvinte despre autor. Acesta este dublu licențiat în Teologie (2007-2010) și Jurnalism (2010) la Sibiu. Teza de licență în Jurnalism cu titlul *Revistele Patriarhiei Române* a fost susținută sub coordonarea științifică a Conf. Univ. Dr. Lucian Grozea. În 2012 a absolvit masteratul în Teologie istorică la Sibiu, urmat de studii de masterat (2012-2014) la Catedra de Publicistică creștină din cadrul Universității Friedrich-Alexander de la Erlangen-Nürnberg din Germania. Între anii 2015-2018 a urmat cursurile universitare de doctorat din cadrul *Facultății de Teologie „Andrei Șaguna”* din Sibiu, apoi și-a susținut teza de doctorat în toamna anului 2018, sub conducerea Pr. Prof. Univ. Dr. Nicoale Chifăr.

Revenind la cartea acestuia, care are același titlu cu teza sa de doctorat, putem afirma că ne aflăm în fața unei lucrări de referință în domeniu care n-a mai fost abordată din această perspectivă comparată, iar autorul poate fi numit, pe bună dreptate un vrednic urmaș al teologului și istoricului Teodor M. Popescu, privind din perspectiva rigorismului academic cu care marele profesor de teologie își obișnuise studenții la cursuri și cititorii săi în articolele și studiile publicate în revistele bisericești.

Astfel, cartea, este impregnată încă din primele sale pagini de seriozitatea și sobrietatea tipic germană, și vine în completarea unui gol în cercetarea teologică românească, pe care, timid, câțiva autori consacrați încearcă să-l umple: istoria presei ortodoxe române de la începuturile ei până în prezent.

Autorul continuă cu succes drumul bătătorit de un alt teolog sibian, Iustin-Iulian Androne, care a susținut în anul 2010, sub conducerea Pr. Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, o teză de doctorat intitulată: *Presa Bisericească Românească până în anul 1918*.

Cartea lui Alexandru-Dragoș Dădîrlat are următoarea structură: a) Prefață – semnată de Pr. Prof. Univ. Dr. Nicoale Chifăr (p. 7-12); b) 1. Introducere (p. 13-25); c) 2. Comunismul în România – cadre generale (p. 26-66); d) 3. Comunismul în Germania de Est – cadre generale (p. 67-93); e) 4. Biserica în România în perioada comunistă – cadre generale (p. 94-102); f) 5. Biserica în Germania de Est în perioada comunistă – cadre generale (p. 103-109); g) 6. Publicistica bisericească ortodoxă în România în perioada comunistă (p. 110-144); h) 7. Publicistica bisericească evanghelică în Germania de Est în perioada comunistă (p. 145-170); i) 8. Publicistica romano-catolică în Germania de Est în perioada comunistă (p. 171-194); j) 9. Analiză de conținut: revista *Zeichen der Zeit* și revista *Ortodoxia* în intervalul 1980-1989 (p. 195-293); k) 10. Concluzii (p. 294-301); l) Bibliografia (p. 302-333).

După cum spune și coordonatorul tezei în *Prefața* cărții, „presa bisericească, studiată și evaluată obiectiv, ținând cont de raportarea statului la problema religioasă și de raportarea Bisericii la un regim totalitar ateu poate să dezvăluie realități care, în spatele scrisului sau a tematicii scrisului, transmiteau un mesaj indirect dar de foarte multe ori clar celor care citeau revista respectivă” (p. 7) și că lucrarea acestuia „tratează o temă de mare actualitate” (p. 11).

În *Introducere*, autorul prezintă structural abordarea *temei, scopul și metoda, structura și stadiul actual al cercetării*.

Nu mă voi opri decât asupra ultimelor patru capitole: a) 6. Publicistica bisericească ortodoxă în România în perioada comunistă (p. 110-144); b) 7. Publicistica bisericească evanghelică în Germania de Est în perioada comunistă (p. 145-170); c) 8. Publicistica romano-catolică în Germania de Est în perioada comunistă (p. 171-194); d) 9. Analiză de conținut: revista *Zeichen der Zeit* și revista *Ortodoxia* în intervalul 1980-1989 (p. 195-293);

Capitolul 6 intitulat *Publicistica bisericească ortodoxă în România în perioada comunistă*, este structurat în zece subcapitole și tratează opt dintre publicațiile oficiale ale Bisericii Ortodoxe Române în timpul regimului comunist: *Biserica Ortodoxă Română, Glasul Bisericii, Mitropolia Ardealului, Ortodoxia* ș.a. Ultimele două subcapitole sunt dedicate unor periodice bisericești care au avut o scurtă apariție după anul 1948, ulterior desființate de cenzura comunistă, precum și literaturii teologice publicată între anii 1945-1989.

În capitolul 7 (*Publicistica bisericească evanghelică în Germania de Est în perioada comunistă*) și în capitolul 8 (*Publicistica romano-catolică în Germania de Est în perioada comunistă*), autorul tratează comparativ presa bisericească ortodoxă apărută în perioada comunistă în România presa din Germania de Est, atât pe cea luterană cât și pe cea romano catolică.

În ultimul capitol, al nouălea, autorul face o *Analiză de conținut: revista Zeichen der Zeit și revista Ortodoxia în intervalul 1980-1989*, la fel de important ca cele trei menționate anterior, este acest capitol, fiind și cel mai consistent. Un lucru dificil dar nu imposibil: o analiză comparativă făcută de autor, care ne pune în față două reviste, una luterană din Germania de Est și una ortodoxă din România, și pe care le cercetează pe perioada anilor 1980-1989, având ca subiect trei teme de mare interes: 1) ecumenismul; 2) socialismul; 3) tema păcii și a dezarmării.

Bibliografia ce însumează mai bine de 30 de pagini și care conține, mai bine de jumătate, titluri de lucrări (monografii, articole, studii etc.) în limba germană ne întăresc încă o dată convingerea că avem în față o lucrare de mare valoare ce se poate constitui foarte ușor ca material pentru un viitor curs universitar, opțional sau obligatoriu, la Facultățile de Teologie Ortodoxă, și nu numai, din țară.

O primă concluzie ar fi aceea că încă ar mai fi multe de spus însă pentru cei interesați cu adevărat de acest subiect, atât de puțin cercetat în teologia românească academică, recomandăm cu căldură lucrarea lui Alexandru-Dragoș Dădîrlat.

Revenind la Teodor M. Popescu, închei a spune că tânărul teolog Alexandru-Dragoș Dădîrlat calcă pe urmele marelui profesor de teologie, prin rigorismul științific și „seriozitatea” germană, care abundă în lucrarea acestuia.

Dorim mult succes autorului care a bătătorit prin lucrarea sa, alături de alți teologi români, drumul anevoios dar încununat cu multe roade al *istoriei presei bisericești ortodoxe*.

Dr. Silviu – Constantin Nedelcu

Centenarul Operei Naționale Române din Cluj

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

Evenimentele din 1 decembrie 1918, de la Alba Iulia, au declanșat în întreaga Transilvanie, un val de entuziasm care a stat la baza croirii făgașelor noilor instituții culturale de care era nevoie pentru a fi „dezrobot deplin sufletu românesc”.

După înființarea Universității Românești la Cluj, va urma fondarea Operei Naționale și a Teatrului Național, misiune care-i va reveni lui Tiberiu Brediceanu, șef de secție la Resortul de Instrucție, poate omul cel mai potrivit pentru înfăptuirea dezideratului afirmării românești în plan muzical.

Cel care va avea susținerea politică a clujenilor și în spe-

i-am îndeplinit maestrului și ultimul său gând, acela de a se odihni alături de mama sa, în cimitirul bisericii din Bistrițioara. În anul 2011, în grădina primăriei din comuna Bistrița-Bârgăului, a fost dezvelit bustul din bronz a maestrului, opera artistului plastic Max Dumitruș, iar în anul 2014, familia a reușit să amenajeze în cimitirul bisericii din Bistrițioara un impunător cavou.

În ani următori, împreună cu familia maestrului, Primăria și Ocolul Silvic Bistrița-Bârgăului, au fost organizate „Zilele Operei Constantin Pavel” manifestare devenită emblematică pentru Județul

cial a Prefectului de Cluj Valentin Poruțiu va fi c acestuia tenorul Constantin Pavel, originar de pe Valea Bârgăului, care, după o carieră strălucită la Operele din Viena, Troppau, Nürnberg, Mährisch, Budapesta, va reveni în Cluj ca angajat în trupa de teatru a lui Jenö Janovics.

În ședința din 18 septembrie 1919, pe baza referatului depus de Tiberiu Brediceanu, Consiliul Dirigent emite decizia prezidențială Nr. 3910/1919 prin care se hotărăște înființarea Teatrului Național din Cluj, compus din două secții, una de Dramă și Comedie și a doua de Operă și Operetă. Conducerea Teatrului a fost încredințată lui Zaharia Bârsan, iar cea a Operei lui Constantin Pavel în calitate de director.

Primind cu bucurie și entuziasm misiunea încredințată de Tiberiu Brediceanu, bârgăuanul Constantin Pavel se va angaja, cu toată energia și cunoștințele sale, pentru ducerea la îndeplinire a unei misiuni atât de grele.

Au trecut de atunci 100 de ani, iar timpul nu pleacă niciodată fără bagaje mari. Tărăște după el nume și fapte, care cândva erau mituri. După zeci de ani de tăcere, te întreb unde au dispărut atâția oameni care promiteau sau care au devenit monștri sacrii?...

În anul 2009, împreună cu câțiva prieteni Rorarieny, am reușit să dezvelim în comuna Bistrița-Bârgăului, o placă comemorativă cu următorul înscris:

„Constantin Pavel

21 mai 1884-9 mai 1945

Ctitorul Operei Naționale Române din Cluj”

După câteva luni, într-o frumoasă zi de octombrie, a anului 2009,

Bistrița-Năsăud. Este un alt gând al maestrului pe care am dorit să îl îndeplinim „Voi face spectacole nu numai pentru intelectualii și bogătanii Clujului, ci și pentru năpăstuiții soartei: țărani, școlari, muncitori, soldați, etc... Voi face din ansamblul Operei, echipe pe care le v-oi trimite prin comunele mai îndepărtate... Care, deci nu pot veni la reprezentațiile din Cluj și voi juca la ei acasă...” (Ziarul Dacia Nouă- Cluj, 18.08.1933)

În ziua de luni, 28 octombrie 2019, sub genericul „Centenarul Operei Naționale Române din Cluj”, în comuna Bistrița-Bârgăului, a fost comemorată personalitatea marelui artist, cel care a avut șansa să fie primul director a acestei prestigioase instituții culturale. Evenimentul s-a desfășurat după următorul program:

Ora 12:00: Primirea participanților

Ora 12:15: Slujbă Religioasă la Cavoul Maestrului, oficiată de Prot. Alexandru Vidican

Ora 12:45: - Sesiune de comunicări:

„Constantin Pavel - Întemeietorul”

Prezintă: Prof. Univ. Dr. Mircea Gelu Buta

Lansare volumelor:

„Opera Română din Cluj” Aut. Octavian Lazăr Cozma

„Din intimitatea unei arhive” Aut. Mircea Gelu Buta,

Adrian Onofreiu

Prezintă: Gavril Țarmure

Ora 14:00: - Recital de Operă, Grupul „ProOpera”

Soliști: Daniela Păcurar, Claudiu Hontilă, Meda Nemeti

Mulțumim familiei maestrului, prietenilor Rotarieny, Consiliului Județean și autorităților locale, pentru că s-au implicat în susținerea acestui generos proiect cu care cu toți ne putem mândri.

Bistrița- 28 oct.2019

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, (octombrie 2019)

Duminică, 29 septembrie 2019, la biserica „Sfinții Ioachim și Ana” din Cluj-Napoca, a avut loc lansarea cărții *Structura misionară a Bisericii în dimensiunea ei sacramentală*, ce îl are ca autor pe pr. dr. Mihai-Valentin Racolța. Aceasta reprezintă teza de doctorat a autorului, susținută în anul 2018 în cadrul Școlii doctorale Isidor Todoran a Facultății de Teologie Ortodoxă a UBB, disciplina Misiologie. Au luat cuvântul: Lector univ. dr. Sanda Misirianțu de la Facultatea de Litere a UBB, pr. Alexandru-Constantin Ciui, protopop al Protopopiatului Cluj II, pr. Adrian Petrescu, Pr. prof. univ. dr. Valer Bel (coordonatorul științific al lucrării) și autorul.

Studenții Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca au participat, alături de dascălii lor, la deschiderea festivă a cursurilor anului academic 2019-2020.

Luni, 30 septembrie 2019 în paraclisul facultății a fost săvârșită slujba de Te Deum la începutul Anului universitar de un sobor de părinți profesori.

În continuare cu toții au participat, în centrul municipiului Cluj-Napoca, la marșul Centenarului Universității „Babeș-Bolyai” (organizatorul pe facultate al acestei manifestări a fost Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța).

Martți, 1 octombrie 2019, ziua prăznuirii Acoperământului Maicii Domnului, în paraclis, a fost oficiată Sfânta Liturghie în sobor de preoți și diaconi profesori. Arhim. lect. univ. dr. Benedict (Valentin) Vesa a susținut un cuvânt de învățătură. Răspunsurile liturgice au fost date de Corul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu.

Evenimentul a continuat în după amiaza aceleiași zile, în Aula Facultății, cu prelegerea inaugurală susținută de Lect. univ. dr. Paul Siladi, cu tema: *Teologia faptelor sau mărturia prin sfințenia vieții*, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei care le-a adresat apoi studenților un cuvânt duhovnicesc.

De asemenea, au mai susținut alocuțiuni Prof. univ. dr. Călin Rus, prorector al Universității „Babeș-Bolyai”, președintele Senatului Universității „Babeș-Bolyai”, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității și Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca intră în anul universitar 2019-2020 cu un număr de 656 de studenți (dintre care și studenți străini din Republica Moldova, Serbia, Suedia, Columbia, China), înmatriculați la nivel licență, la cele patru specializări: *Teologie pastorală, Teologie didactică, Teologie asistență socială și Artă sacră* la nivel master, la cele șapte programe de studiu: *Doctrină și hermeneutică creștin-ortodoxă, Ortodoxie românească și viață liturgică, Pastorație și duhovnicie, Artă sacră (conservarea, restaurarea și crearea bunurilor culturale), Bioetică – morală, etică și deontologie, Consiliere pastorală și asistență psihosocială și Istoria religiilor. Geopolitica religiilor monoteiste (creștinism, iudaism, islam) și la nivel doctorat, la cele unsprezece specializări: Spiritualitate ortodoxă, Muzică bisericească și Ritual, Teologia Vechiului Testament, cu elemente de arheologie biblică și limbă ebraică, Istoria Bisericii Ortodoxe Române cu noțiuni de paleografie, Misiologie și ecumenism, Istorie bisericească universală, Studiul biblic și exegetic al Noului Testament, Omiletică și Catehetică, Teologie Pastorală, Morală creștină și Drept canonic.*

Martți, 1 octombrie 2019, Facultatea de Teologie Ortodoxă a găzduit consfătuirea anuală a celor 150 de profesori de religie din județul Cluj, desfășurată sub președinția Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

Arhim. lect. univ. dr. Benedict (Valentin) Vesa a susținut o prelegere.

Au rostit alocuțiuni: inspectorul școlar general pentru disciplina Religie în cadrul Ministerului Educației Naționale, conf. univ. dr. Vasile Timiș, protopopul de Cluj II, Pr. Alexandru Constantin Ciui și inspectorul de religie din cadrul Inspectoratului Școlar Județean Cluj, Pr. prof. Sidon Marian.

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc miercuri, 2 octombrie 2019 susținerea publică a tezei de doctorat a ierom. MORARIU Maxim (Iuliu Marius): *Repere ale autobiografiei spirituale din spațiul ortodox în secolele XIX și XX: Ioan de Kronstadt, Siluan Athonitul și Nicolae Berdiaev*, specializarea Teologie morală și spiritualitate ortodoxă, sub îndrumarea IPS Pr. prof. univ. dr. Andrei (Ioan) Andreicuț.

Joi, 3 octombrie 2019, a fost organizată în Episcopia Caransebeșului întâlnirea preoților pensionari din această eparhie. A fost săvârșită Sfânta Liturghie în biserica „Sf. Kosis cel Nou Partos” din Reșița de către un sobor de preoți în prezența preoților pensionari și a preoteselor din toate protopopiatele eparhiei. În continuare, în Sala de festivități a Protopopiatului Reșița, invitatul special Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău a rostit o meditație duhovnicească.

În perioada 3-6 octombrie 2019, a avut loc la Facultatea de Geografie a UBB Conferința științifică aniversară, organizată cu ocazia sărbătoririi a 100 de ani de la înființarea școlii geografice clujene. A susținut un recital Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica”, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă.

Sâmbătă, 5 octombrie 2019, la sediul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a avut loc deschiderea unei noi serii de cursuri pentru formarea cântăreților bisericești. Cursurile se vor desfășura în fiecare zi de sâmbătă, în două module (5 octombrie-30 noiembrie și 7 martie - 30 mai 2020). Sunt înscriși 47 de cursanți din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Maramureșului și Sălajului, Episcopia Sălajului, Episcopia Devei și Hunedoarei, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților și Episcopia Tulcii.

Marți, 8 octombrie 2019, preoții care slujesc în parohiile municipiului Cluj-Napoca s-au reunit în ședință de lucru, care s-a desfășurat la Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Clujului. Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca le-a vorbit preoților despre coordonatele misiunii în societatea actuală.

Joi, 10 octombrie 2019 a fost inaugurat Centrul de Studii Patristice și Literatură Creștină Antică (CSPLCA) creat din inițiativa Facultăților de Teologie Ortodoxă, Teologie Greco-Catolică, Teologie Romano-Catolică, Teologie Reformată, Facultății de Litere și Facultății de Istorie și Filosofie ale Universității „Babeș-Bolyai”, în colaborare cu Institutul Patristic Augustinianum al Universității „San Giovanni in Laterano” din Roma. La ceremonia inaugurală au participat Președintele Senatului UBB, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă și Arhim. lect. univ. dr. Benedict Vesa.

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului a organizat joi, 10 octombrie 2019, în sala mare a Muzeului Mitropoliei Clujului, evenimentul cultural *Un secol de la înființarea Consistoriului Ortodox la Cluj*. Au luat cuvântul: ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, P. S. Petroniu, Episcopul Sălajului, Acad. prof. univ. dr. Ioan Bolovan, prorectorul Universității „Babeș-Bolyai” și directorul Institutului de Istorie George Barițiu, Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța, Pr. dr. Florin Cătălin-Ghiț, Dr. Andreea Ineoa Dăncilă.

Seara culturală a cuprins și un recital vocal-simfonic în interpretarea unor artiști de la Opera Națională Română din Cluj-Napoca, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” și Teatrul Național „Lucian Blaga”.

Duminică, 13 octombrie 2019, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei și Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor au oficiat Slujba de resfințire a bisericii din parohia Suplai, Protopopiatul Năsăud, urmată de Sfânta Liturghie. Din soborul de slujitori a făcut parte și prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea,

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al facultății, dirijat de Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu.

Duminică, 13 octombrie 2019, la sediul Protopopiatului Ortodox Huedin, în cadrul festivităților derulate în cinstea aniversării a 85 de ani de la sfințirea Catedralei Moșilor, a avut loc lansarea cărții *Cântările mântuirii*, semnată de Ștefan Sabău,

apărută la Editura Limes. **A participat și a luat cuvântul:** Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului UBB.

Mănăstirea „Sfânta Cuvioasă Parascheva” de la Râșca Transilvană și-a sărbătorit hramul luni, 14 octombrie 2019. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului a săvârșit Sfânta Liturghie, alături de un sobor de preoți și diaconi. Răspunsurile liturgice au fost date de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu.

Marți, 15 octombrie 2019, la **Librăria Humanitas din Cluj-Napoca a avut loc lansarea volumelor: Geneza și Exodul. Leviticul din seria Biblia după textul ebraic. Au participat:** Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului UBB, Conf. univ. dr. Alin-Sebastian Tat, directorul Centrului de Studii Patristice și Literatură Creștină Antică al UBB și Pr. prof. univ. dr. Silviu Tatu.

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Muzeul de Artă din Cluj-Napoca și Editura Școala Ardeleană **au organizat miercuri, 16 octombrie 2019, lansarea volumului Cine sunt românii? Perspective asupra identității naționale** (Coordonator: Vasile Boari). A participat Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb (coautor).

În perioada 16-17 octombrie 2019 a avut loc la Timișoara, întrunirea Colegiului decanilor Facultăților de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română.

Pe ordinea de zi s-au aflat probleme precum: urgentarea procesului de finalizare a manualelor pentru învățământul teologic universitar ortodox, aspecte privind organizarea celui de-al IX-lea Congres al Facultăților de Teologie Ortodoxă din țară care se va desfășura în anul 2020 la Iași.

A luat parte la lucrări Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă.

În perioada 17-20 octombrie 2019 Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca în colaborare cu Centrul de Dialog și Cercetare în Teologie, Filosofie și Știință al Universității din București, ediția a VII-a a Dialogului dintre Teologie, Filosofie și Știință, cu tema: *Ordinea profundă a universului și ideologiile relativiste. Repere ale Tradiției iudeo-creștine în dialogul dintre Teologie, filosofie și știință*.

Deschiderea oficială a avut loc în după amiaza zilei de joi, 17 octombrie 2019, în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă, fiind precedată de o slujbă de Te Deum, săvârșită în capela instituției, în prezența IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei și a celorlalți participanți la simpozion.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății, care, în calitate de gazdă, și-a exprimat bucuria organizării celei de-a VII-a ediții a simpozionului la Cluj-Napoca.

Mesajul Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, intitulat „*Iisus Hristos, Lumina lumii și Rațiunea creatoare a raționalității universului*”, a fost citit de către conf. univ. dr. Adrian Lemeni, consilier patriarhal în cadrul Sectorului teologic-educational al Patriarhiei Române

Înaltpreasfințitul Părinte Andrei le-a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură. Au susținut comunicări: Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă: *Shama (Deut 6,4-5) credință și știință, cunoaștere și conștiință*; Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie: *Impactul tehnologiei asupra cunoașterii și adevărului. O perspectivă bioetică*; Pr. lect. univ. dr. Grigore-Dinu Moș: *Filosofia ca termen mediu în dialogul dintre Teologie și știință azi*; Conf. univ. dr. Nicolae Turcan, *Teo-fenomenologia vieții duhovnicești. Între fenomenologia lumii și fenomenologia vieții*; Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

Arhiepiscopia Vadului Feleacului și Clujului, Departamentul Misionar, în colaborare cu Protopopiatul Ortodox Român Dej, Protopopiatul Ortodox Beclean și Primăria Dej, a organizat vineri, 18 octombrie 2019 la Centrul Cultural „Arta” din Dej conferința cu tema *Pot vorbi cu Dumnezeu prin smartphone?*. susținută de Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci.

Marți, 22 octombrie 2019, Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Centrul de Dialog între Teologie și Filosofie al Universității „Babeș-Bolyai” a organizat conferința cu titlul: *Krisis: cuvânt și tăcere*, susținută de Pr. prof. univ. dr. Gheorghe Remete de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității 1 Decembrie 1918 din Alba

Iulia. Conferința a fost urmată de lansarea cărții cu titlul: *Iisus Hristos, Iubirea trădată*, apărută recent la Editura Paideia. A prezentat Conf. univ. dr. Nicolae Turcan. La eveniment a participat IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” din cadrul Universității „Aurel Vlaicu” din Arad s-a desfășurat, în perioada 21-22 octombrie 2019, Simpozionul internațional *Relevanța Bisericii Ortodoxe în cultura română. Interferențe interortodoxe și intercreștine*. Au susținut referate: Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă: *Patriarhul Iustin - exponent de seamă al reuniunilor intercreștine și interortodoxe*, Pr. prof. univ. dr. Valer Bel: *Teologia ortodoxă și cultura românească în perspectivă misionară*, Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea: *Evangelhia și credințele populare românești. Fenomenul inculturării Evangheliei în comunitățile tradiționale autohtone*.

Între 21 și 23 octombrie 2019 a avut loc la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Craiova simpozionul: *Mintea umană: restructurare și iluminare*, Au participat cut referate: Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă: *Mintea lui Hristos (1Cor. 2,16), mintea scripturală (G. Florovsky) și mintea omului contemporan: comunicare sau cuminecare?*, Arhim. lect. univ. dr. Vesa: *Puterea spiritual-cognitivă în tradiția ascetică siriacă*, Pr. prof. univ. dr. Grigore-Dinu Moș: *Mintea umană și lucrările sale: excurs exegetic la Isaia 11,2*, Lect. univ. dr. Paul Siladi: *Metanoia și paza minții în Patericul Egiptean*.

În perioada 22-31 octombrie 2019, la Centrul Social-Cultural „Sfântul Ilie” de la Mănăstirea Miclăușeni, județul Iași, a avut loc o nouă sesiune pentru obținerea gradelor profesionale pentru personalul clerical. Au participat aproximativ 50 de preoți din Mitropolia Moldovei și Bucovinei. Pr. conf. univ. dr. Radu Preda a susținut o prelegere despre implicarea Bisericii în social.

Marți, 22 octombrie 2019, la Casa de Cultură a Studenților, sub egida Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului și a Organizației Creștine „Agape. Prețuim Familia”, a avut loc conferința: *Terapia sufletului. Ce trebuie să știe un tânăr?*, susținută de Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană și Prof. univ. dr. Daniel David, prorector al UBB.

Joi, 24 octombrie 2019, în orașul Băile Herculane s-a desfășurat conferința de toamnă a preoților și profesorilor de religie din protopopiatele Caransebeș și Băile Herculane. Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană a susținut conferința cu tema: *Actualitatea utilizării Sfintei Scripturi la propovăduirea de la amvon azi. Constatări și soluții*. P. S. Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului, i-a conferit părintelui profesor Ordinul eparhial „Crucea Episcop Elie Miron Cristea”, clasa a II-a pentru clerici.

În zilele de 24 și 25 octombrie 2019 a avut loc simpozionul *Reshaping Ecumenism in Times of Transformation*, organizată de St. Cyril and Methodius Faculty of Theology Palacky University in Olomuc (Cehia). Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a susținut comunicarea: *Between Hope and Disappointment. A Short Evaluation of the Romanian Orthodox Church Involvement in Ecumenism in the Post-Communist Era*.

În data de 24 octombrie 2019, în Aula Magna a Universității „Babeș-Bolyai”, în deschiderea conferinței internaționale a Facultății de Litere a UBB (organizator Conf. univ. dr. Adrian Papahagi), Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica”, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă a susținut un recital.

Joi, 31 octombrie 2019 la Centrul Cultural „Arta” din Dej Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană a susținut conferința cu tema *Depresia, boala secolului ?* Evenimentul a fost organizat de Protopopiatul Ortodox Român Dej și Primăria Municipiului Dej.

În cadrul conferințelor preoțești de toamnă, prezidate de IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, cu tema: *Anul comemorativ al Patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și al traducătorilor de cărți bisericești*, Diac. lect. univ. dr. Olimpiu-Nicolae Benea a susținut prelegerea *Dileme traductologice în edițiile Sfintei Scripturi: Nicodim Munteanu (1944) și Iustin Moisescu (1982). O diagnoză în contextul traducerilor românești*: în 8 octombrie 2019 la Protopopiatul Năsăud; în 17 octombrie 2019 la Protopopiatul Huedin; în 24 octombrie 2019 la Protopopiatul Bistrița.

Dr. Dacian But-Căpușan

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Octombrie 2019

1 Octombrie (Acoperământul Maicii Domnului):

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Florești, protopopiatul Cluj II, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Vasile Cosmin Moldovan de la parohia Archiud, protopopiatul Bistrița. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Rodica preoteasa, soția părintelui Valentin Bochiș, fost paroh la Biserica „Nașterea Domnului” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, participă la Consfătuirea profesorilor de Religie din județul Cluj. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Aula Mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la festivitatea deschiderii noului an universitar. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

2 octombrie:

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, în calitate de îndrumător, participă la momentul festiv al susținerii Tezei de Doctorat de către Ieromonahul Maxim Morariu.

3 octombrie:

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de evaluare a candidaților participanți la examenul de Capacitate Preoțească.

În parohia Jucu de Jos, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Marius Vasile Abrudan), oficiază slujba de sfințire a două noi Troițe amplasate la intrarea în curtea bisericii. Rostește un cuvânt de învățătură. Face o vizită pe șantierul de construire a noii case parohiale din localitate.

În parohia Jucu de Mijloc, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Alexandru Baltă), face o vizită pe șantierul noii Capele Mortuare.

4 octombrie:

La Spitalul Militar de Urgență „Dr. Constantin Papilian” din Cluj-Napoca, participă la manifestările dedicate împlinirii a 100 ani de la înființare. Săvârșește slujba de sfințire a Plăcii Comemorative amplasată cu acest prilej și rostește un cuvânt de binecuvântare. Conferă doamnei colonel dr. Doina Baltaru, comandant manager general al spitalului, Ordinul „Mihai Vodă”.

În Sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor, asistă la concertul susținut de Ansamblul studentesc „Mugurelul” a Universității Babeș Bolyai, la împlinirea unei jumătăți de veac de existență. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

5 octombrie:

Săvârșește slujba de resfințire a bisericii din localitatea Boju-

Cătun, protopopiatul Cluj I. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Brian Bancoș. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În localitatea Petea, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Vasile Sandu Pugna), săvârșește slujba Punerii Pietrei de Temelie pentru noua biserică parohială. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica veche a parohiei Petea, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Alexia Ioana, fiica părintelui paroh Vasile Sandu Pugna. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Sf. Alexandru” de pe Bulevardul Muncii din Cluj-Napoca, participă la întâlnirea tinerilor din Asociația „Oastea Domnului”, filiala Cluj. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

6 Octombrie (Sfântul Apostol Toma):

Cu prilejul hramului, în Biserica „Sf. Toma” din cartierul clujean Mărăști (parohi: Pr. Dănuț Goga și Pr. Marius Dan Goga), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă doamnelor preotese Ilișca Goga și Ramona Maria Goga, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Ionuț Hens, preot misionar pe seama capelelor școlare din Cluj-

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sf. Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca.

10 octombrie:

În Capela Mortuară din Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Gheorghe Cordea, fost primar al municipiului Turda și al municipiului Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Primește la reședință pe PS Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului.

În sala principală a Muzeului Mitropoliei, participă la Seara Culturală „Un secol de la înființarea Consistoriului Ortodox la Cluj”. Susține o alocuțiune.

11 octombrie:

În sala de spectacole a Casei de Cultură a Studenților, participă la festivitatea organizată cu prilejul împlinirii a unui secol de la înființarea Liceului „George Barițiu”. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Marian Sidon, inspectorul de Religie al județului Cluj.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul „Bunei Vestiri” și rostește un cuvânt de învățătură.

12 octombrie:

În biserica din Valea Fânațelor, protopopiatul Cluj II, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Ioan, fiul părintelui paroh Nicolae Petru Buran. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Pr. Dan Dorian Cismaș, Pr. Vasile Bancoș, Pr. Radu Onac și Pr. Nicolae Maja), săvârșește slujba Aghiasmei Mici și rostește un cuvânt de învățătură. Conferă părintelui paroh, Dan Dorian Cismaș, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Conferă părintelui Lazăr Nechita de la parohia Rodna, protopopiatul Năsăud, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar doamnei Cornelia Ștefco, Ordinul „Mihai Vodă”.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, înconjurați de credincioși din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului prezenți la sărbătoarea Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou din Basarabi, Ocrotitorul Bucureștilor, 27 octombrie 2019, București.

Napoca.

7 octombrie:

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preoți la parohiile Buza (protopopiatul Gherla), Mica (protopopiatul Dej), Călățele (protopopiatul Huedin), Salva (protopopiatul Năsăud), Prundu Bârgăului I, Tureac și Budacu de Sus (protopopiatul Bistrița).

Asistă la spectacolul folcloric organizat în sala mare a Casei de Cultură a Studenților de către Parohia „Sf. Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști (parohi: Pr. Dănuț Goga și Pr. Marius Dan Goga). Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Face o vizită la Mănăstirea Nicula, pentru a inspecta lucrările de restaurare și consolidare a bisericii vechi și pentru a-l întâlni pe PCuv. Arhim. Serafim Măciucă, aflat pe patul de boală. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

8 octombrie:

La Centrul de Tineret de la Sângeorz-Băi, protopopiatul Năsăud, prezidează conferința preoțească de toamnă. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Diac. Olimpiu Nicolae Benea, profesor la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

9 octombrie:

Săvârșește slujba de binecuvântare a noului apartament al Parohiei „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La Mănăstirea Dobric, protopopiatul Beclean se întâlnește cu PS Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

13 octombrie:

Împreună cu PS Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, oficiază slujba de resfințire a bisericii din localitatea Suplai, protopopiatul Năsăud. Slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Darius Petru Gavriloaie. Acordă „Crucea Transilvană” domnului Dumitru Fetti. Conferă domnului Dumitru Bușcoi, primarul comunei Zagra, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă domnului George Celsie, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar doamnei Nastasia Fetti, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de PC Pr. Cristian Sonea, prodecanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

14 Octombrie (Sfânta Cuvioasă Parascheva):

Cu prilejul hramului, pe o scenă special amenajată în proximitatea Catedralei Mitropolitane din Iași, în sobor de arhieriei, slujește la Sfânta Liturghie.

Face o vizită la Mănăstirea Sihăstria, județul Neamț. Se culege preț de câteva clipe la mormintele marilor duhovnici Paisie Olaru, Ilie Cleopa și Ioanichie Bălan. Este însoțit de PC Pr. Cristian Sonea, prodecanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

15 octombrie:

Face o vizită în parohia Beliș, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Ilie Cristian Muntean), în vederea construirii unei noi case parohiale. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpean, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

16 octombrie:

Primește la reședință pe PS Părinte Paisie Lugojeanul, Episcopul Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei.

17 octombrie:

La sediul protopopiatului Huedin, prezidează conferința preoțească de toamnă. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Săvârșește slujba de binecuvântare a capelei amenajată în incinta Liceului „Octavian Goga” din Huedin. Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă domnului director Horea Dorin Mătiș, Ordinul „Mihai Vodă”. Asistă la manifestările organizate la împlinirea a 100 ani de existență ai liceului. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Diac. Olimpiu Nicolae Benea, profesor la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

La Facultatea de Teologie, participă la deschiderea celei de-a VII-a ediție a Simpozionului Național Interdisciplinar dedicat dialogului dintre Teologie, Filozofie și Știință „Ordinea profundă a Universului și ideologiile relativiste actuale – repere ale tradiției Iudeo-Creștine valorificate în dialogul dintre Teologie, Filozofie și Știință”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

18 Octombrie (Sfântul Evanghelist Luca):

Cu prilejul hramului de toamnă al mănăstirii de la Dobric, protopopiatul Beclean, oficiază slujba de binecuvântare a noii biserici din incinta mănăstirii. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă maicii starețe, stavrofora Veronica Coțofană, Ordinul „Mihai Vodă”. Acordă părintelui duhovnic, protosinghelul Siluan Farcaș, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Acordă domnului Ioan Zăgrea, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă Preacucernicului Părinte Profesor Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, domnului Paul Știr, primarul comunei Căianu Mic, doamnei Mihaela Pop, domnului Adrian Sbârci, domnului Claudiu Paul, doamnei Rodica Romanescu și profesorului Nelu Alexandru Hales de la Seminarul Teologic din Cluj-Napoca, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Ioan Pugna, domnului Valentin Suciu, domnului Dorin Marchiș și domnului Cornel Brody. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

La Centrul Cultural „Dacia” din Bistrița, asistă la spectacolul de cântece și jocuri tradiționale românești, intitulat „Din Bătrâni”, organizat cu prilejul Anului Omagial al Satului Românesc, de către Consiliul Județean Bistrița-Năsăud. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

19 octombrie:

Săvârșește slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Proroc Ilie” situată în Cluj-Napoca, la confluența cartierelor Mărăști și Între Lacuri. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Vasile Istrate și întru iconom pe părintele slujitor Sergiu Vasile Bălaj. Conferă părintelui Gheorghe Ghiț, fost paroh, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar părintelui Ștefan Cosmuța, fost paroh, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Conferă domnului Dorin Bob și domnului Ovidiu Nealcoș, Ordinul „Mihai Vodă”, iar domnului Conf. Univ. Dr. Victor Octavian Muller și domnului Dinu Seras, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În demisolul noii biserici a Mănăstirii Nicula, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, arhimandritul Serafim Măciucă. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Biserica „Pogorârea Duhului Sfânt” din cartierul clujean Grigorescu (parohi: Pr. Marius Petru Varga și Pr. Adrian Medan), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Matia Adrian, fiul părintelui paroh Adrian Medan. Rostește un cuvânt de învățătură.

20 octombrie:

Împreună cu PS Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, oficiază slujba de sfințire a Paraclisului din incinta Centrului de Servicii Sociale „Sfântul Gheorghe” din Românași, județul Sălaj. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă PC Pr. Conf. Univ. Dr. Habil. Gabriel-Viorel Gârdan, directorul executiv al Centrului, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de domnul Adrian Lemeni, profesor la Facultatea de Teologie din București și de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

21 octombrie (Sfinții Mărturisitori Ardeleni):

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al Mănăstirii „Petru Rareș Vodă” de la Ciceu Corabia, protopopiatul Beclean, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă domnului Valentin Mureșan, primarul comunei Ciceu Mihăiești, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

22 octombrie:

În sala de ședință a Centrului Eparhial, prezidează ședința de toamnă a Permanenței Consiliului Eparhial cu participarea Preacucernicilor Părinți Protopopi din Arhiepiscopie. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Aula Mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului I („Dumnezeul trădat”) al lucrării „Iisus Hristos, iubirea trădată” a părintelui profesor George Remete de la Facultatea de Teologie din Alba Iulia. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

23 octombrie:

Înregistrează pentru postul TVR 3 o emisiune dedicată Zilei pomenirii celor mutați la Domnul.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca.

24 octombrie:

La sediul protopopiatului Bistrița, prezidează conferința preoțească de toamnă. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită pe șantierul Bisericii „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” din Bistrița (paroh: Pr. Marius Cârțu).

Face o vizită pe șantierul de reabilitare a Școlii Confesionale din Bistrița (coordonator: Pr. Tudor Mudure Iacob). Este însoțit de domnul Liciniu Câmpean, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Diac. Olimpiu Nicolae Benea, de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

La Casa de Cultură a Studenților, asistă la Spectacolul Folcloric Caritabil „Satul de odinioară”, organizat de protopopiatul Cluj I în vederea salvării bisericii monument istoric din Săliștea Veche, județul Cluj. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

25 octombrie:

În Biserica „Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir” din Carei, județul Satu-Mare, participă la momentul festiv al lansării celor două volume ale lucrării „Arta din România din preistorie în contemporaneitate”, coordonatori fiind Acad. Marius Porumb și Acad. Răzvan Theodorescu. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

La Monumentul „Glorie ostașului român” din centrul orașului Carei, județul Satu-Mare, cu prilejul împlinirii a 75 ani de la eliberarea ultimei palme de pământ românesc de sub jugul fascist, împreună cu PS Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, oficiază Parastul pentru eroii neamului și rostește un cuvânt duhovnicesc.

26 Octombrie (Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir):

În biserica din Bonțida, protopopiatul Gherla, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Cătălin Alexandru Feier. Acordă domnului primar Emil Cârhaț, distincția „Crucea Transilvană”. Oficiază slujba de binecuvântare a noii case parohiale. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

27 Octombrie (Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, ocrotitorul Bucureștilor):

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al Catedralei Patriarhale din București, sub protia Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României, slujește la Sfânta Liturghie și asistă la momentul proclamării solemne a canonizării Sfântului Ierarh Dionisie Erhan, Episcopul Cetății Albe – Ismail.

În Aula „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhal, asistă la etapa finală a tradiționalului concurs de muzică bisericească „Lăudați pe Domnul”.

28 octombrie:

În Sala Sinodală din Reședința patriarhală din București, sub conducerea Părintelui Patriarh Daniel al României, participă la ședința festivă a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, dedicată anului 2019, proclamat de Patriarhia Română ca An omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari) și An comemorativ al Patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și al traducătorilor de cărți bisericești.

În Sala Sinodală din Reședința Patriarhală, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

29 octombrie:

În biserica parohiei Turda – Capelă (parohi: Prot. Alexandru Rus și Pr. Laurențiu Șuteu), oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Camelia Iolanda Farcaș, mama protosinghelului Siluan, duhovnicul mănăstirii de la Dobric, protopopiatul Beclean. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită la Mănăstirea „Mihai Vodă” din Turda, în vederea pregătirii Sinaxei Monahale Mitropolitane.

30 octombrie:

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Iisus Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

31 octombrie:

În localitatea Tranișu, protopopiatul Huedin, săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la casa parohială. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotesește întru sachelar pe părintele paroh Adrian Laza.

În parohia Someșul Rece, protopopiatul Huedin, oficiază slujba de binecuvântare a casei tradiționale amenajată în curtea bisericii monument istoric. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Ștefăniță Elefteriu. Acordă distincția „Crucea Transilvană” domnului Toma Cadiș. Conferă domnului Gheorghe Neciu, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

Se deplasează în zona centurii Florești – cartierul Grigorescu, în vederea identificării unui teren pentru construcția unei viitoare biserici. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Biserica „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști, oficiază slujba Parastasului pentru toți cei mutați la Domnul din familia preoților parohi Dănuț Goga și Marius Dan Goga. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

Agenda PS Vasile

Octombrie 2019

1 octombrie:

Cu ocazia sărbătorii „Acoperământul Maicii Domnului”, la Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

5 octombrie:

Participă în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, la Taina Sfântului Botez a micuțului Gabriel-Alex, strănepotul și nepotul familiei Felecan (străbunicii Ioan și Lucreția și bunicii Ovidiu și Elena) din cartierul Mănăștur, oficiat de Preacucernicului Părinte Eclesiarh Simeon Pinte.

6 octombrie:

În „Duminica Sfântului Apostol Toma” la Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Turda Fabrici, din Municipiul Turda, preot misionar Roz Marin Trandafir.

13 octombrie:

În „Duminica a XXI după Rusalii”, este prezent la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca, participând activ prin rostirea de ecfonise și binecuvântări.

14 octombrie:

În ziua prăznuirii „Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași”, este prezent la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

26 octombrie:

Participă la Sfânta Liturghie în biserica ce poartă hramul „Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir”, din comuna Florești, Protopopiatul Cluj 1, preot paroh Dumitru-Marcel Andreica. Invitat cu ocazia serbării hramului a fost Preacucernicului Părinte Arhimandrit Benedict Vesa, însoțit de arhidiaconul Petru Buta.

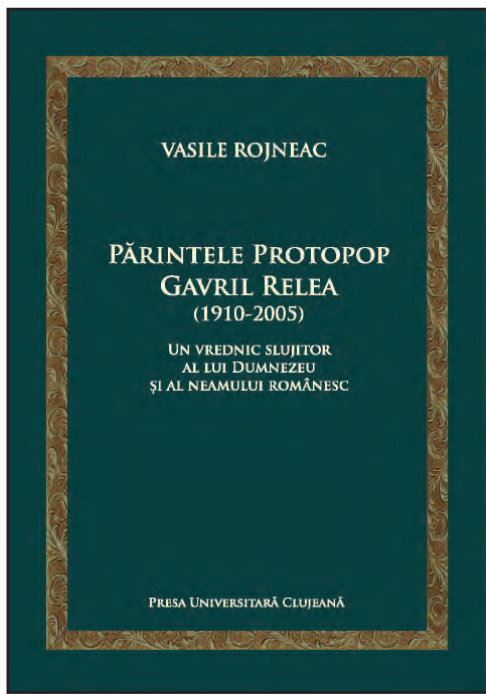
27 octombrie:

Cu ocazia sărbătorii „Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou”, la Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor Cluj-Napoca.

A consemnat Pr. Călin Ficior

VASILE ROJNEAC, *Părintele Protopop Gavril Relea (1910-2005): un vrednic slujitor al lui Dumnezeu și al neamului românesc*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019.

Părintele protopop Gavril Relea a fost o personalitate bisericească de prim rang, ce a deservit cu consecvență și devotament Biserica strămoșească. În plus, a dezvoltat o activitate culturală și administrativă bogată, fapt ce-l înscrie între clericii de seamă ai Arhiepiscopiei Clujului. Totuși, nu a beneficiat încă de o cercetare monografică, ce să-i immortalizeze pentru posteritate biografia și să aducă în atenția viitoarelor generații, meritele pe care le-a avut în vremuri nu tocmai ușoare.

De aceea, demersul domnului dr. Vasile Rojneac, deja cunoscut peisajului publicistic clujean și nu numai, datorită frumoasei contribuții aduse la cunoașterea profilului și impactului Sfântului Niceta de Remesiana (Rojneac Vasile, *Sfântul Ni-*

ceta de Remesiana. Viața și activitatea, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2017), se constituie într-unul valoros și salutar. Rod al unui bogat efort de documentare, în cadrul căruia penuria de surse bibliografice editate este coroborată cu documentele de arhivă, selectate și analizate cu grijă de autor, iar ulterior publicate, multe dintre ele, in extenso, în anexa textului, dar și cu alte surse complementare, cercetarea se constituie într-o frumoasă antologie ce-l relevă cititorului pe părintele Relea, un om ce s-a învrednicit ca din perspectiva senectuții, să urce pe trepte de-a dreptul patriarhale, într-o antologie de texte și imagini frumos aranjate.

Încă dintru început, se cuvine remarcată structura clară, bine delimitată, aproape școlărească a textului lui Vasile Rojneac. Dacă alți cercetători preferă mai degrabă o prezentare nesistematică, cu accente filosofice, ce-și asumă riscul repetitivității, în cazul lui, lucrurile sunt prezentate cu o predictibilitate demnă de cercetarea istorică. Cititorul știe astfel la ce să se aștepte și înspre ce să se orienteze dacă are în vedere un aspect specific, încă din momentul lecturii introducerii:

“În ce privește structura compozițională a lucrării se pot distinge patru capitole mari, cu subcapitolele aferente: *Repere bibliografice și structura lucrării, Viața și activitatea Părintelui Protopop Gavril Relea, Opera teologică a Părintelui Protopop Gavril Relea și Predicile Părintelui Protopop Gavril Relea*, prin toate acestea, urmărind, cronologic, reliefa personalității sale și a activității pastoral-misionare, filantropice și culturale desfășurate în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, urmate de *Concluzii și de secțiunile: Anexe, Bibliografie finală și Fotografii din Arhiva Familiei Relea*, elemente indispensabile într-o astfel de lucrare.” (p. 22).

Cele patru capitole mari debutează apoi cu o prezentare biografică realizată într-o manieră diahronică (p. 23-96). Autorul prezintă succint, pe baza informațiilor pe care le deține, copilăria și anii de școală primară și secundară ai viitorului protoiereu, activitatea sa ca student la Academia Teologică clujeană, slujirea preotească de la Dâmbu Rotund, perioada de refugiu, activitatea sa ca paroh al localității Prundu Bârgăului, cea de protopop al Bistriței, eliberarea din închisoare și reabilitarea, dar și activitatea sa ca preot la Recea Cristur, Răscruți și iclod, pensionarea și activitatea de slujire la Catedrala Arhiepiscopală din Cluj. Apoi, în capitolul următor, el vorbește despre opera teologică a celui adus în atenție (p. 97-146), analizând teza sa de licență, predicile la duminici și sărbători, opera poetică, articolele și conferințele teologice. Asupra activității sale omiletice va reveni și ulterior, în următorul capitol (p. 147-354), când le va reda in extenso, grupându-le pe reviste (respectiv: *Duh și Adevăr, Dacia* (Timișoara), *Renașterea* (Cluj), sau așezându-le în categoria celor manuscrise.

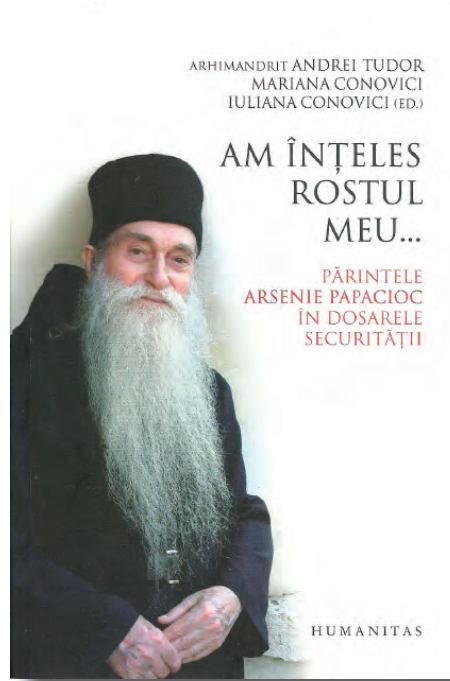
În partea conclusivă (p. 355-362), domnul dr. Vasile Rojneac rezumă activitatea celui prezentat, segmentându-o în categorii mai mari și în același timp, pune accentul pe modul în care, protopopul a știut să își asume cu demnitate suferința și pe mesajul pe care el îl transmite prin intermediul acestui aspect. El arată că:

“În sfârșit, viața acestui venerabil preot ne obligă să reflectăm adânc la experiența și asumarea suferinței, la demnitate, la dragoste, la jertfelnicie, la devotament, la prețuirea celor de lângă noi, la importanța pe care o are Biserica și Țara în existența noastră și a urmașilor noștri, dar, mai ales, la faptul că „nu merită să trăim urât”, deoarece „i-ajunge zilei răutatea ei!” (Matei 6, 34)”. (p. 360).

Urmează apoi o bogată anexă documentară care-l prezintă pe părintele Relea folosindu-se de glasul documentelor, dar și o frumoasă anexă fotografică, menită să-l ajute pe cititor să înțeleagă mai aproape universul celui evocat și într-o manieră de-a dreptul sinestezică.

Bine scrisă, evidențiind complexitatea personalității părintelui Gavril Relea, un cleric erudit, care a avut de suferit în timpul comunismului, monografia domnului dr. Vasile Rojneac se constituie într-o contribuție ce face cinste istoriografiei ecleziastice și scoate de sub colbul uitării o personalitate ecleziastică importantă din Arhiepiscopia Clujului. De aceea, nu putem decât să salutăm apariția unei astfel de lucrări și să-i dorim autorului până inspirată și răbdare, spre a da la o parte colbul uitării și de pe chipul altor oameni importanți ai Bisericii noastre!

Ierom. Maxim (Morariu)

Arhimandrit ANDREI TUDOR, MARIANA CONOVICI, IULIANA CONOVICI (ed.), *Am înțeles rostul meu... Părintele Arsenie Papacioc în dosarele Securității*, Editura Humanitas, București, 2014, 399 p.

Părintele Arsenie Papacioc face parte din galeria marilor personalități duhovnicești și modele de verticalitate morală ale Ortodoxiei românești din secolul XX și începutul secolului XXI. Chipul său luminos, zâmbitor, cu ochi pătrunzători și barbă lungă a rămas cu siguranță întipărit în amintirea celor ce l-au văzut slujind și auzit predicând, dar mai ales în inima și în cugetul celor pe care i-a spovedit și povățuit, fie doar o singură dată în viață. După 1990 părintele a devenit celebru fiind cercetat de mii de credincioși și curioși, precum și de diverși jurnaliști și teologi care au publicat ulterior mai multe volume cu și despre părintele Arsenie Papacioc. Prin urmare, se știe că părintele fusese urmărit, arestat, torturat

și condamnat la ani grei de temniță, fiind eliberat odată cu amnistia generală din 1964. Ceea ce se știe însă mai puțin este că după eliberare, părintele Papacioc s-a aflat sub atenta supraveghere și neobosita urmărire a Securității, care a înregistrat ani de zile fiecare mișcare și întâlnire a acestuia, a interceptat adesea corespondența sa, a solicitat și recepționat un număr mare de note informative despre el de la apropiații ai săi și de la preținși vizitatori, unii dintre ei agenți ai Securității. Materialul documentar astfel produs trebuia să servească la discreditarea, compromiterea și marginalizarea sa, Securitatea cheltuind resurse materiale și umane impresionante, în acest sens, până în anul 1978, când dosarul său a fost oficial închis, cu toate că a continuat să rămână în atenția organelor securiste până în 1989. Rezultatul acestui efort s-a materializat în cele peste 3500 de file din Fondul Informativ, circa 2500 de file din Fondul Penal și aproximativ 150 de file din Fondul Documentar al arhivei fostei Securități, aflate acum în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS).

Părintele arhimandrit Andrei Tudor, starețul mănăstirii Derwent și ucenic al avvei Arsenie, alături de două profesioniste ale scrisului istoric axat pe perioada comunistă și trecutul recent, Mariana și Iuliana Conovici, ne-au oferit șansa descoperirii acestui profil al părintelui Arsenie Papacioc sub supravegherea Securității comuniste prin publicarea unui volum de documente la cunoscuta editură Humanitas în anul 2014. Consider că acum la treizeci de ani de la căderea comunismului în țara noastră, când constatăm încă o necunoaștere crasă a victimelor aceluia regim politic, precum și o creștere alarmantă a mișcărilor de extremă stângă – neomarxiste –, cunoașterea și parcurgerea acestui volum devin necesare pentru a înțelege mai bine atât personalitatea marelui duhovnic, cât și amploarea răului făcut societății de mecanismele aparatului represiv al partidului comunist.

Volumul este deschis de prefața caldă a mitropolitului Serafim Joantă care schițează principalele calități umane și spirituale ale duhovnicului „trezviei și al iubirii”, pe sub epitrahilul căruia a trecut și Înaltpreasfinția Sa de nenumărate ori. Urmează argumentul amplu (p.10-34) al editorilor, în fond un veritabil studiu introductiv despre biografia părintelui, reflectată în documentele Securității, și despre parcursul istoric al Bisericii Ortodoxe Române în comunism. Excursul foarte bun al editorilor este menit să-l ghideze pe cititor în descifrarea documentelor, atrăgând atenția că lucrarea nu și-a propus să demaște, să judece, să incrimineze sau să apere pe cineva, ci „mai presus de toate să ne ajute să înțelegem”. De aceea, nu livrează o interpretare normativă și nici concluzii definitive. Din amplul fond arhivistic identificat și păstrat până în zilele noastre, în acest volum sunt restituite 151 de documente, întocmite între anii 1938-1985 și publicate în ordine cronologică, fiecare beneficiind de un scurt regest sau rezumat. Conținutul documentelor este unul variat, dar esența de natură spirituală este surprinsă în prima parte a titlului, „am înțeles rostul meu...”, extras dintr-o scrisoare a părintelui Arsenie către monahul Visarion Silaghi, prin care rezuma ceea ce i-a animat viața de după intrarea în monahism: chemarea de slujitor a lui Dumnezeu, necondiționat, în orice loc și cu orice preț.

Așadar, volumul de față ne ajută să-l privim pe avva Arsenie Papacioc în contextul lumii în care a trăit, ilustrând universul de lumini și umbre care l-au determinat să fie și să devină acel chip luminos, zâmbitor și demn de părinte duhovnicesc care a mărturisit în mod consecvent Evanghelia lui Hristos și credința în Dumnezeu în cele patru decenii ale dictaturii atee și în următoarele două scurse după căderea acesteia.

Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov,
Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENĂȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor-șef:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. dr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan,
Pr. Călin Ficior, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login,
Ierom. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi,
Elena Pârveu, Protos. Simeon (Pintea), Nicolae Turcan,
Arhim. Benedict (Vesa)

Noutăți și noi membri la ASCOR Cluj-Napoca

Tatiana Onilov

Ba început de nou an universitar, dar și duhovnicesc, noua conducere a Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români (ASCOR), filiala Cluj-Napoca, a demarat o serie de acțiuni care au drept scop apropierea și implicarea tinerilor în cadrul activităților asociației. Astfel, pentru realizarea acestui deziderat, în fiecare zi de marți, la ora 20.30, studenții și toți cei interesați de valorile creștin-ortodoxe se întâlnesc în Campusul Universitar „B. P. Hasdeu”, în una dintre sălile clădirii cantinei.

Primele trei întâlniri au pus accentul pe interacțiunea mai dinamică dintre cei care se gândesc să devină membri activi ai ASCOR Cluj-Napoca. În acest sens, au fost organizate jocuri de cunoaștere, brainstorminguri, jocuri pe echipe, discuții despre profilul asociației, precum și alte activități culturale, printre care exersarea cântatului la chitara clasică, dar și la chitara mică havaiană – ukulele. În jur de 50 de participanți au fost prezenți la primele întâlniri. „Sunt în mare parte studenți din anii I și II. Ne-am bucurat să îi vedem interesați de activitățile ASCOR-ului. În aceste trei săptămâni, au venit în fiecare zi de marți, exprimându-și entuziasmul și dorința de a se implica în mod constant în ceea ce le propunem”, susține Anca Bica, vicepreședinta ASCOR Cluj-Napoca.

ASCOR Cluj-Napoca are o serie de activități tradiționale care se desfășoară mai bine de 25 de ani. Totuși, noua conducere a provocat tinerii prezenți la întâlnire, rugându-i să enumere alte acțiuni pe care ar vrea să le realizeze. Tabere de muncă la diferite mănăstiri, vizitarea orașului Cluj și mai buna cunoaștere a acestuia, seară de film sau de mers la teatru, concerte pentru bătrânii din azil, dar și activități pentru copiii din orfelinate, workshopuri de artă și de limbaj – toate acestea au fost noutățile înaintate de membrii în devenire ai asociației. Nu s-au uitat nici de tradiționalele conferințe din timpul celor două posturi ale anului bisericesc, nici de concertele de colinde și nici de pelerinaje pe jos. Activitățile sportive, precum fotbalul, voleiul, tenisul și drumețiile sunt, în perspectiva tinerilor membri, dar și ai celor mai cu experiență ascoriști, activități ce fortifică atât trupul, cât și prietenii.

De asemenea, se dorește ca pe viitor, să existe mai multe departamente

amente ale asociației – structuri administrative cu oameni implicați și dedicați –, care să fie responsabile de organizarea mai eficientă a diferitor evenimente. „În această direcție avem nevoie să depunem mai multe eforturi pentru a crea niște departamente funcționale pe termen lung”, a subliniat Anca Bica. Iată de ce, în următoarele săptămâni întâlnirile de marți se vor axa pe recrutarea mai multor membri și pe definitivarea noilor echipe, departamente. Tinerii vor fi rugați să își exprime dorința de a rămâne sau nu în cadrul asociației, iar reprezentanții conducerii vor face un calendar cu activitățile care urmează să aibă loc, bazându-se pe propunerile venite în cadrul întâlnirilor din zilele de marți.

O primă activitate care i-a implicat la modul serios și responsabil pe cei mai noi pretendenți de a fi membri ai ASCOR a fost sfințirea căminelor studențești, care, anul acesta, s-a desfășurat în primele săptămâni ale lunii noiembrie. Pentru pregătirea acestui eveniment important, studenții din anul I și II s-au alăturat conducerii ASCOR, ajutând la litografierea iconițelor ce au fost împărțite prin cămine, la realizarea pliantelor, precum și la toate momentele-cheie din timpul sfințirii, inclusiv la fredonatul troparului Sfintei Cruci.

Ieșire la iarbă verde cu nevăzătorii și pelerinaj

În afară de întâlnirile de marți, mulți dintre novicii care au pășit pragul ASCOR Cluj-Napoca au reușit să se bucure și de alte activități organizate de asociație.

În primele două luni ale toamnei, ascoriștii mai noi, dar și mai vechi, au organizat câteva întâlniri la iarbă verde cu mulți dintre copiii nevăzători, care, pe parcursul anului școlar, sunt elevi în cadrul Liceului Special pentru Deficienți de Vedere din Cluj-Napoca. Atunci când afară e cald și frumos, voluntarii de la ASCOR le oferă copiilor nevăzători bucuria de a ieși în Pădurea Hoia, în Parcul Central sau în orice altă locație unde se poate sta în sânul naturii. „Am avut bucuria de a ieși în natură împreună cu copiii liceului de nevăzători din Cluj-Napoca. Copiii s-au încălzit la focul de tabără, iar cântecele din surdină au întreținut zâmbetele pe fețele lor senine. Nu a lipsit nici tradiționala slănină prăjită”, afirmă unul dintre voluntarii implicați în desfășurarea acestui eveniment. Potrivit organizatorilor, copiii s-au veselit și s-au implicat cu entuziasm în aranjarea focului în jurul căruia aveau să cânte și să savureze bucatele din belșug, în pregătirea mesei, dar cel mai mult le-a plăcut să cânte, lucru pe care îl fac cu mare drag atunci când au posibilitatea. Au avut parte de jocuri, de plimbări prin pădure și de voie bună alături de voluntarii ascoriști.

Un alt eveniment care i-a unit în duh pe tinerii ce vor să se implice în activitățile ASCOR a fost pelerinajul la Cuvioasa Parascheva de la Iași. Ca de fiecare dată, bucuria de a participa la sărbătorirea ocrotitoarei capitalei Moldovei, precum și răbdarea de a sta ore în șir la coadă pentru a-i săruta moaștele, i-au însuflețit pe junii pelerini. Redăm mai jos mărturia unei tinere care a participat la pelerinajul dedicat Cuvioasei Parascheva de la Iași.

Dublă binecuvântare la moaștele Cuvioase Parascheva de la Iași

Anca-Ioana Crăciun

Bctombrie 2019! O lună plină de binecuvântare dacă știi că ai nevoie de așa ceva. Sunt studentă în primul an în Cluj și nu știam sigur dacă pot ajunge și anul acesta la Sfânta Parascheva la Iași, pentru că nu știam încă programul, iar distanța e destul de obositoare. Dar simțeam! Simțeam ceva înăuntrul meu ce mă chema și în acest an acolo. Când e să cer ceva de la Dumnezeu, cer bucurii duhovnicești, pentru că știu că doar așa îmi iau porția de întărire.

Am așteptat săptămâna cu pricina sperând să am posibilitatea de a merge spre Iași. Ca și cum bucuria de a sta la coadă nu era de ajuns, Sfânta mi-a trimis un semn prin care mă asigură că trebuie să merg și anul acesta la ea. Se pare că aștepta musafiri importanți, la fel ca anul trecut. Mâna dreaptă a Sfântului Ierarh Spiridon avea să vină la noi în țară din nou. Vara aceasta m-am pomenit de multe ori dorindu-mi să ajung măcar o dată în insula Corfu, la moaștele Sfântului Spiridon. Dar Sfântul mi-a ascultat rugăciunea arzătoare, astfel că Dumnezeu a stabilit să îl trimită în România spre bucurie oamenilor ce țin la el. M-a înțeles că eu nu pot ajunge cât de curând, și atunci a venit el la mine. Mi-am zis că aceasta trebuie să fie mai mult decât bucurie duhovnicească. Citind noutățile, simțeam cum mici picături de bucurie se scurgeau din ochi spre mulțumire și „alergam” cu degetele spre alte și alte site-uri de știri să văd dacă informația era cu siguranță adevărată. Și era. Sfântul Spiridon chiar venea la noi, la mine. Îmi era imposibil să ratez pelerinajul de anul acesta. Nu mai vedeam distanța care părea lungă și nici oboseala acumulată din cauza orelor petrecute în călătoria cu trenul. Voiam doar să vină ziua și momentul pentru a-mi lua porția de bucurie pe care Dumnezeu avea să mi-o ofere cu atâta dragoste.

Am ajuns la Iași cu bine și cu nerăbdare. M-am pus la coadă sâmbătă, la ora 8:08 și aveam să înțeleg pe parcurs că moaștele Sfântului Spiridon încă nu erau la Iași, dar că spre seară ar fi trebuit să ajungă. Aveam impresia că pelerinii merg destul de repede și eram sigură că nu voi reuși să ating pentru câteva secunde mâna care a făcut și face minuni; deci am deznădăjduit. Îmi doream să

stau cât mai mult în picioare, suportând consecințele durerii, voiam să iau coada de la capăt, lăsând locul meu altcuiva și altcuiva. M-am rugat Sfântului să ajungă mai repede, să simtă că sunt acolo și că aveam nevoie de el. M-am rugat Cuvioase, să-L aducă mai repede, să se poată bucura mai mulți.

În toată deznădejdea mea, coada avea să se miște mai greu la un moment dat și, oricum ar fi fost, bărbatul care era în spatele meu m-a asigurat că va dura mai mult până când ar fi trebuit să ajungem la destinație. Mi-a spus să stau liniștită, pentru că trebuia să așteptăm și procesiunea ce avea să se desfășoare între orele 19:00-21:00. Totuși, nu credeam că voi putea să ating moaștele Sfântului Spiridon. Dar timpul trecea și, trecând astfel, de la ora 10:00 s-a făcut 14:00, apoi 17:00, până când ceasul arăta ora 19:00. Gata! Acum eram sigură că voi săruta mâna Sfântului din Corfu. Deznădejdea s-a transformat în nădejde. Sfânta mă ajutase astfel să ajung și la ea, dar și la Sfântul Spiridon.

Seara mea binecuvântată a luat sfârșit la ora 00:51, când, Slavă Domnului și Sfinților Săi!, am reușit să ajung către dubla binecuvântare. Așa cum spun mulți alții, așa spun și eu: nu se poate exprima prin cuvinte acele momente în care urci în baldachinul plin de flori al Sfintei Parascheva și apoi cobori. Cele câteva secunde par o veșnicie de bucurie, pe care ai posibilitatea să o inspiri până în suflet și să rămâni acolo.

Doamne, mulțumesc! Sfântă Cuvioasă Parascheva, mulțumesc! Sfinte Ierarhe Spiridoane, mulțumesc! Octombrie a lui 2019, mulțumesc!

Paul Sterian - o figură importantă în mișcarea spirituală „Rugul Aprins”

Bogdan Herțeg

De mult timp am aflat de Paul Sterian (1904-1984) și în a-i contura chipul multe cărți, articole și documente ne-au rămas încă inaccesibile. Cert este că face parte dintre tinerii care au luat cu asalt cultura română în perioada interbelică. În acei ani, români de 30 de ani erau oameni universali și erudiți, construiau curente literare sau paradigme filosofice.

Paul Sterian a fost o figură importantă în mișcarea spirituală „Rugul Aprins”.

Formarea sa academică este una solidă. Urmează în același timp Facultatea de Litere și Filosofie și pe cea de Drept, iar la Paris obține doctoratul în Drept și Științe economice la 24 de ani. Al doilea doctorat este în sociologie, fiind susținut la Universitatea din București în 1933. Muncește consecvent, devenind scriitor (poet, dramaturg și romancier), eseist (redactând studii și conferințe precum „Acțiune și contemplație” și „Poezia română actuală”), grafician renumit, jurnalist, economist (șef al legației române din Washington, secretar general în ministerele Economiei Naționale, de Finanțe și de Externe), sociolog (apreciat de Dimitrie Gusti), virtuoz al vioarei, „ortodox și futurist”, membru al „Rugului Aprins”, întemeietor al grupului „Criterion”. Este apropiat al lui Nae Ionescu și prieten cu Mircea Vulcănescu, Alexandru Mironescu, Mircea Eliade. Acesta din urmă nota în *Memorii*: „Abia stând de vorbă cu Mircea Vulcănescu și Paul Sterian, am înțeles cât eram de ignorant în ce privește creștinismul răsăritean și tradițiile religioase românești...” (Mircea Eliade, *Memorii*, p. 145).

Universul său literar dovedește că se preocupa de

inconsecvența omului în raport cu revelația pe care o primește. Dumnezeu ni Se descoperă, Îl primim bucuroși, apoi prin patimi, neștiință sau prin rațiune bolnavă (falsă luciditate) punem întâlnirea la îndoială, ne înstrăinăm.

E atras de paradox, dorind în tinerețe să împace avangardismul cu tradiționalismul. Debutează la 14 ani. De altfel, într-un articol, Paul Sterian mărturisește că la acea vârstă s-a întâmplat ceva: „A fost odată un băiat de patrușpezece ani. Din rafturile bibliotecii părințești a smuls într-o bună zi din acel fericit an o carte. Conținutul ei: doctrina materialismului. Autorul: Büchner. Adolescentul a luat-o în mână cu multă curiozitate. A cântărit-o: era groasă și grea. A suflat praful de pe ea. A deschis cu sfială prima pagină. A citit două rânduri. A închis-o la loc și a pornit razna pe stradă, spunând cu voce tare, de se uitau trecătorii uimiți: «Am să scriu eu o carte în care să dovedesc că Dumnezeu există»” („Întâlnirea cu zeul”, în *Cuvântul*, anul VI, nr. 1675, 1929, p. 2).

Paul Sterian a făcut cinci ani de închisoare politică, participând și el la jertfa adusă de o întreagă țară cucerită. „Probabil pe la sfârșitul anilor '50, a fost arestat și închis la Aiud. E posibil ca motivul să fi fost nu prezența sa în guvernul antonescian, ci legăturile cu cercul «Rugului Aprins», el făcând donații Mănăstirii Antim și conferențind acolo în 1948-1949, când a și încercat să-și editeze albumul *Xilografii*, pe teme religioase” (Victor Durnea, „Cazul Paul Sterian – Ortodox și futurist”, în *România literară*, nr. 29, 2007).

Poetul anticipa în 1944 sensul viitoarelor suferințe prin versurile:

„Cel ce păcat străin ia în spinare
Și-l poartă către vârful Căpățâni
Acela fericire smulge mare.”

(Paul Sterian, *Răsboiul Nevăzut. Viața de îndumnezeire a Sfântului Părintelui nostru Paisie cel Mare*, p. 73).

Credinciosul de acum este invitat să îl cunoască pe Paul Sterian prin republicarea scrierii în versuri renaștentiste a vieții Sfântului Paisie cel Mare. Astfel, învățături ale Sfinților Părinți sunt prinse într-o versificație inspirată din creațiile lui Dante Alighieri. Tot acest efort inedit ce animă poemul *Răsboiul Nevăzut. Viața de îndumnezeire a Sfântului Părintelui nostru Paisie cel Mare* mi-a adus aminte de o experiență personală. Când am vizitat Florența, frumusețea orașului m-a izbit – se vorbește chiar de o greață metafizică provocată de prea plinul estetic al citadelei din Toscana. Mergând prin încăperile muzeului Uffizi (birourile impunătoare ale familiei de' Medici), priveam răbdător uriașele tablouri religioase. Pe o casă a scârilor, între etaje, erau câteva icoane ortodoxe – și, fără să am credință pe atunci, am rămas încrămențit în fața lor, în timp ce lumea curgea râuri în spatele meu. Icoanele fuseseră dăruite din Rusia și erau acolo pe scări surghiuinite, dar îmi apăreau mult mai frumoase decât tot ce văzusem în galerii. Un astfel de experiment al trecerii esteticii în revelator este poemul dantesc al lui Paul Sterian despre viața Sfântului Paisie cel Mare. E ca o chemare a sfântului pustiei pe străzile pietruite ale Florenței, poetul arătându-i grădinile cu iz

renascentist și podoabele din vitrinele de pe Ponte Vecchio. Însă Paul Sterian nu a scris acest poem ca să îl împodobească pe sfânt, ci ca să sfințească arta. E ca și cum poetul „Rugului Aprins” a vrut să-i dea statuii uriașe a lui David de Michelangelo chip ortodox – dar nu schimbându-i înfățișarea, ci, din interior, prefăcând materia grea, încrămențită, în cuvânt înalt, nestăvilit.

De-a lungul anilor, căutările religioase ale poetului se înfățișează ca o scară în versuri. Opera *Răsboiul Nevăzut* închinată Sfântului Paisie cel Mare (1944) vădește o urcare ce a lăsat în urmă plachetele *Pregătiri pentru călătoria din urmă* (1932) și *Poeme arabe. Versuri din O mie de nopți și una* (1933). De-a lungul anilor creațiile sale literare reflectă căutarea și lupta. S-a luptat creștinește cu sine însuși pentru a face tot mai mult loc lui Dumnezeu. În plus, a reușit să înfrângă fascinația artei și a metafizicii. Într-un articol din 1932 Mircea Vulcănescu, prietenul său, nota: „Paul Sterian a avut odată dar și a cedat «ispitei literare», pângărind «darul», simulând meșteșugul și substituindu-se creatural, pe sine, viziunii pentru care era pus să mărturisească” (articol reprodus în Mircea Vulcănescu, *Dimensiunea românească a existenței*, vol. II: *Chipuri spirituale*, pp. 135-137). Prin *Răsboiul Nevăzut* Paul Sterian arată că și-a recuperat darul și, mai mult, l-a îngrijit. Astfel, poezia religioasă a lui Paul Sterian de la finalul perioadei interbelice caută cuvântul sfânt care să izvorască din gură curată, iar versul să devină sărut creștinesc:

„Ci e sărutul creștinesc putere,
Hrănit e el de-a Harului vălvoare,
Mai sus e de 'ntristare și plăcere.

Biserică suntem noi fiecare
Și gura-ne e prea sfințită poartă,
E prispă și e duhului intrare.

Pe buze-Împărtașania se poartă,
Din gură adevărul isvorăște,
Prin gură-al nostru suflet se deșartă.”

(Paul Sterian, *Răsboiul Nevăzut*, p. 171).

Se vede în scrierea poemului o anumită răbdare, un ritm interior monahal necesar punerii în terține elaborate a învățaturii Sfinților Părinți. Aceasta nu înseamnă că harul nu poate fi înflăcărat, dar înțelegerile mai bine se prind de inima încălzită în jar. Cu o anumită grijă scrie poetul, dar nu atât din grija poeziei, ci din mersul așezat al rugăciunii. Poezia genială (romantică, a sentimentelor, și cea modernă, a minții) e întotdeauna egală cu sine. Ecuația ei, o relație între două cvasicunoscute: operă și cititor. Poezia religioasă creștină revelată nu e egală întotdeauna cu sine. Ecuația ei, o relație între trei necunoscute: operă, cititor și Dumnezeu. Apofatic, Dumnezeu este necunoscutul care poate face totul necunoscut (tainic) și cunoscut (supracunoscut, revelat). Chemată în mod smerit în artă, Divinitatea poate aduce oricând frumuseți și trăiri mistice care tănuiesc și revelează în același punct. Geniul aduce în opera sa mister. Sfântul intră în taină.

Întrebat de genialitatea lui Emil Cioran, Petre Țuțea a spus că preferă sfântul. Alegerea vieții Sfântului Paisie cel Mare drept subiect al operei sale celei mai importante arată că și Paul Sterian are aceeași opțiune mântuitoare.

Bibliografie:

- Durnea, Victor, „Cazul Paul Sterian – Ortodox și futurist”, în *România literară*, nr. 29, 2007;
- Eliade, Mircea, *Memorii*, Editura Humanitas, București, 1991;
- Sterian, Paul, „Întâlnirea cu zeul”, în *Cuvântul*, anul VI, nr. 1675, 1929;
- Sterian, Paul, *Răsboiul Nevăzut. Viața de îndumnezeire a Sfântului Părintelui nostru Paisie cel Mare*, Editura Eikon, București, 2017;
- Vulcănescu, Mircea, *Dimensiunea românească a existenței*, vol. II: *Chipuri spirituale*, București, Editura Eminescu, 1996.

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com